

ISTRSKI TEDNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE KOPRSKEGA OKRAJA

LETO I. - Štev. 8

KOPER, 21. aprila 1950

Cena 2 din

33.951 GLASOV ZA LJUDSKO FRONTO

Najboljši odgovor nenasitnemu italijanskemu imperializmu

PROTILJUDSKA FRONTA je poražena

Zmaga delovnega ljudstva Istrskega okrožja na volitvah je na dlani. Protiljudska fronta je poražena. Delovni človek na tem ozemlju ni sledil paroli italijanske reakcije ter kominformizma, da je treba volitve bojkotirati in ne tistim, ki so v naglici sestavljali, novemu položaju prirojene programe, v upanju, da bodo morda rešili vsaj košček ostankov preteklosti! Zmagala je Ljudska fronta, demokratično ljudsko gibanje pod vodstvom KP, ki je zadajalo v Narodnoosvobodilni borbi smrtne udarce naci-fašizmu, tisto gibanje, ki vrši danes v interesu delovnega ljudstva globoko preobrazbo vsega gospodarskega ter kulturnega življenja na tem ozemlju! Velika zmaga na volitvah pomeni, da je delovno ljudstvo v Istrskem okrožju proti vsakemu barantanju z njegovo oblastjo je proti povratku v stare čase in prav tako, da je vse svoje pridobitve pripravljeno braniti z isto odločnostjo, kakor se je zanje borilo!

Vsa združena reakcija s kominformisti vred si izmišlja bajke o terorju! Laž pa ima kratke noge in resnica ji zna utirati pot! Utaplja-jočemu prihaja prav vsaka biljkal! Stevilna grozila pisma ter ponesrečene teroristične akcije skupin istrskega CLN pokazujejo jasno, kdo je izvajal pritisk! Ta pritisk pa ni mnogo pomagal. Delovni ljudje, tako Slovenci kakor Hrvati in Italijani so se kljub temu podali na volišča ter izrazili svojo voljo! Med volivno kampanjo ter volitev ni bilo ne mrtvih in ne ranjenih, pač pa je res, da italijanska reakcija skupaj s kominformisti nadaljuje z mučenjem slovenskega delovnega ljudstva pod Italijo! O tem je naše delovno ljudstvo prav dobro poučeno in bo zaradi tega še bolj zavarovalo vse tisto, kar si je izvojevalo v dolgi ter krvavi borbi! Izkušnje učijo! Ljudska oblast, ki se je z volitvami še okrepila, bo kos vsem in tudi najtežjim nalogam, ki se danes postavljajo pred delovno ljudstvo v Istrskem okrožju!

Vztrajna borba za poglobitev bratstva med slovenskim ter italijanskim delovnim ljudstvom, borba za nadaljnjo okrepitev ljudske oblasti ter borba za uresničenje gospodarskega plana, predstavljajo jamstvo za napredek, blagostanje in mir.

V vsem istrskem okrožju je od 42.064 volivnih upravičencev glasovalo 37.963 ali 90,39 odst. Za Ljudsko fronto 33.951 glasov ali 89,29 odst.

Izvoljeni so vsi kandidati Ljudske fronte katerih imena smo že objavili, zadnji številki. Od kandidatov Socialistične stranke STO je izvoljen med drugimi tudi FONDA LUIGI iz Pirana in FONDA ANTONIO iz Sv. Lucije. Od kandidatov Krščansko socialne skupine pa BOLCIC IVAN iz Skofij.

VOLIVNI IZIDI ZA KOPRSKI OKRAJ

OKRAJNA VOLIVNA KOMISIJA ZA KOPRSKI OKRAJ je objavila sledeče volivne izide za posamezne krajevne oziroma mesne

Ljudske odbore:	glasovalo	za LF	ali	odst.	soc. —	kršč. soc. —	nev.
1. ANKARAN:	404;	380	ali	94,06	odst. soc. —	kršč. soc. —	nev. 24 ali 5,94 odst.
2. BERTOKI:	glasovalo 737, za LF	688	ali	93,35	odst. soc. —	kršč. soc. —	nev. 49 ali 6,65 odst.
3. BORST:	glasovalo 527, za LF	501	ali	95,07	odst. soc. —	kršč. soc. —	nev. 26 ali 4,93 odst.
4. CEZARJI-POBEGI:	glasovalo 502, za LF	477	ali	95,02	odst. soc. —	kršč. soc. —	nev. 25 ali 4,98 odst.
5. DEKANI:	glasovalo 585, za LF	554	ali	94,07	odst. soc. —	kršč. soc. —	nev. 31 ali 5,30 odst.
6. IZOLA:	glasovalo 4245, za LF	3697	ali	87,09	odst. soc. —	kršč. soc. 36, ali 0,85 odst.	nev. 512 ali 12,06 odst.
7. KAMPEL SALARA	glasovalo 546 za LF	469	ali	85,89	odst. soc. —	kršč. soc. 37 ali 6,78 odst.	nev. 40 ali 7,33 odst.
8. KOPER:	glasovalo 4392 za LF	3575	ali	81,40	odst. soc. 99, ali 039 odst.	kršč. soc. 60 ali 1,37 odst.	nev. 718 ali 16,33 odst.
9. KORTE:	glasovalo 758, za LF	755	ali	99,60	odst. soc. —	kršč. soc. —	nev. 3 ali 0,40 odst.
10. KOSTABONA-PUCE:	glasovalo 506, za LF	493	ali	97,43	odst. soc. —	kršč. soc. —	nev. 13 ali 2,57 odst.
11. MAREZIGE:	glasovalo 677, za LF	614	ali	90,69	odst. soc. —	kršč. soc. —	nev. 63 ali 9,37 odst.
12. OSP:	glasovalo 295, za LF	286	ali	96,95	odst. soc. —	kršč. soc. —	nev. 9 ali 3,05 odst.
13. PORTOROZ:	glasovalo 572, za LF	494	ali	86,21	odst. soc. 60, ali 10,43 odst.	kršč. soc. —	nev. 19 ali 3,31 odst.
14. PIRAN:	glasovalo 3289, za LF	2983	ali	90,35	odst. soc. 95, ali 288 odst.	kršč. soc. —	nev. 206 ali 6,27 odst.
15. SEČJOLE:	glasovalo 674, za LF	550	ali	81,60	odst. soc. 51, ali 7,57 odst.	kršč. soc. —	nev. 73 ali 10,83 odst.
16. SEMEDELA:	glasovalo 510, za LF	449	ali	88,04	odst. soc. —	kršč. soc. 50 ali 9,80 odst.	nev. 11 ali 2,16 odst.
17. STRUNJAN:	glasovalo 443 za LF	289	ali	65,23	odst. soc. 49 ali 11,06 odst.	kršč. soc. 23 ali 5,19 odst.	nev. 82 ali 18,51 odst.
18. SV. ANTON:	glasovalo 464, za LF	458	ali	98,71	odst. soc. —	kršč. soc. —	nev. 6 ali 1,29 odst.
19. SV. LUCIJA:	glasovalo 978, za LF	748	ali	76,32	odst. soc. 120 ali 12,27 odst.	kršč. soc. —	nev. 110 ali 11,41 odst.
20. SV. PETER:	glasovalo 753, za LF	743	ali	98,67	odst. soc. —	kršč. soc. —	nev. 10 ali 1,33 odst.
21. SKOFIJE:	glasovalo 795, za LF	700	ali	88,05	odst. soc. —	kršč. soc. 72 ali 9,06 odst.	nev. 23 ali 2,89 odst.
22. SMARJE:	glasovalo 1055; za LF	1019	ali	96,59	odst. soc. —	kršč. soc. —	nev. 36 ali 3,41 odst.
23. VANGANEL:	glasovalo 584, za LF	537	ali	91,95	odst. soc. —	kršč. soc. —	nev. 47 ali 8,05 odst.

V vsem koprskem okraju je bilo volivcev vpisanih v volivni imenik 27.996. — Od tega števila jih je glasovalo 24.292 ali 86,77 odst. in sicer: za Slovansko-italijansko Ljudsko fronto 21.464 ali 88,36 odst.; za Socialistično stranko STO-ja 414 ali 1,7 odst., za Krščansko socialno skupino 278 ali 1,14 odst.; neveljavnih glasovnic pa je 2136 ali 8,8 odst.

ZA BUJSKI OKRAJ

V vsem bujskem okraju je bilo vpisanih v volivne imenke 14.068 volivcev in volivk. Od tega števila je glasovalo 13.671 volivnih upravičencev ali 97,25 odst. Za Slovansko-italijansko Ljudsko fronto je od tega števila glasovalo 12.487 ali 91,28; neveljavnih glasovnic pa je bilo 1184.

V Čežarjih, Babičih, Ankaranu, Glemu in v mnogih drugih vaseh so volili 100% za LF že v zgodnjih dopoldanskih urah

V soboto zvečer so po vseh gričih našega ozemlja zagoreli veliki kresovi, ki so naznanjali predve-

čer tega zgodovinskega dneva. Strunjančani so prižgali kres na najvišji točki tik ob morju in so

dejali: »Hočemo pokazati tudi Italijanom onkraj Jadrana kako se pripravljamo na naš največji praznik.« Povod se je lahko slišalo, da je to največji praznik po maju 1945. leta.

Na dan volitev pa so naše vasi

tekmovala, katera bo prej zaključila volitve, s katerimi so naši ljudje hoteli še enkrat potrditi, da si hočejo na svoji zemlji sami vladati. V Pučah je domača godba zaigrala budnico že ob 4 zjutraj. Ze

ob 5 so vsepovsod po naših vaseh odmevale borbene partizanske pesmi. Povsod je bilo opaziti ljudi, ki so že ob 6. hiteli v velikih skupinah proti voliščem. V mnogih krajih so nosili na čelu zmagoslavne zastave, borci so nosili odlikovanja, udarniki in udarnice pa so si pripeli za to priliko udarniške značke. V skupinah je bilo opaziti tudi starčke in starke, pa tudi otroke, ki so spremljali svoje brate in sestre na volišča, ki so bila povsod prav okrasno okrašena. Tudi v Kopru je bil že pred pričetkom volitev velik naval pred volišči. Mnogi Koprčani so prišli takoj zjutraj, da se izognejo nadzorstvu agentov CLN, ki so grozili s smrtjo vsem onim, ki bodo volili. Koprčan Matteo Zeklin s svojo ženo je volil med prvimi in je dejal: »Hočem dati zgled drugim so-mesčanom.«

V našem podeželju so se najboljše izkazale vasi Čežarji, Babiči, Ankaran, Glem, ki so že v jutranjih urah končali z volitvami stoodstotno. Nač. Smarje, kjer je ves dan stala pred voliščem dolga vrsta, ki pa zaradi tehničnih razlogov niso mogli končati pred pol-ndem. V Ceterah pa so ljudje zahtevali, da se začne z volitvami že

(Nadaljevanje na 2. strani)

HOTELI SO PLEBISCIT - SEDAJ GA IMAJO

(Nadaljevanje s 1. strani)

ob 6., ker so napovedali tekmovalneje.

Ko je naše ljudstvo tako strnjeno in zavestno odgovorilo vsem klevetnikom, kako oblast hoče tudi v naprej — kar pomeni, da hoče oblast, tako kot si jo je izvolilo že v narodno osvobodilni vojni in za katero je prešlo morje krvi. Nekateri šovinistični novinarji, ki kar mrgolijo po našem okrožju, pa so hoteli ironizirati in že s svojo navzočnostjo vplivati na volivce, oziroma z drugimi besedami, hoteli bi jih še v zadnjem času ustrašovali, naj ne glasujejo za svojo boljšo bodočnost, temveč za imperializem.

Kamor koli se ozreš po okrožju, naletiš na te sluge propadlega sveta, katerim je naša ljudska oblast tako dobrohotno dovolila vstop, da bi se prepričali o popolni demokraciji in zakonitosti volitev. Svoj nos vtikajo prav na vsako vo-

govarjati, kateremu bi pustili, da bo prvi volil. »Pustimo naj voli naš najstarejši 78letni Andrej Bonač,« je dejal nekdo. »No, naj bo, je potrdil drugi za njim, »toda drugi bom pa volil jaz!« A komaj je stari Bonač oddal svojo glasovnico, sta se približala mizi dva 70letna možaka, ki sta rekla: »Vi mlajši počakajte, pred seboj imate še bodočnost, midva danes mogoče zadnjič voliva!« Mladinci so pustili, da sta oba izpolnila svojo dolžnost med prvimi.

Nato so prišli na volišča zadržniki s transparenti in zastavami. »Nič si ne moremo pomagati, mislim sem, da bomo prišli prvi na volišče, pa so nas drugi prehiteli. Nič hudega, veselji smo, da se vsi zavedamo svoje dolžnosti do naših volitev. Živela ljudska oblast! Živela ljudska fronta!« Tako so potekale volitve v Pučah.

BABIČI

Vseh 198 volivcev iz vasi je prišlo na volišče do devetih. Najbrž so se med seboj pomenili, da bodo odnesli prvo nesto.

Ko so zaključili volitve, so takoj posedli na avto, ki jim ga je dala kmetijska zadruga in odšli v Koper. Prvi izmed vseh vasi so korakali po Kaligieriji ob spremljavi harmonike.

GLEM

Množične organizacije v Glemu so se obvezale, da bodo v predvolivnem tekmovalju napravile 2800 ur prostovoljnega dela. 72 letni tovariš Jerman Matija se je obvezal

podpisniki spoznali zakaj gre, so se skesali. Eden izmed podpisnikov Fortuna Ivan je dan pred volitvami izjavil: »Podpisal sem, ker so mi dejali, da moramo imeti dve listi, sicer volitve ne bodo veljavne. Takoj ko sem zvedel, zakaj gre, sem preklical svoj podpis, da bi jaz, ki sem trpel pod fašizmom, pomagal, da se k nam vrnejo stari časi. Tovariš Fortuna je volil med prvimi.

Starčki se peljejo na volišče

V Dekanih smo imeli tri volišča in so volili na enem volišču 100 odstotno do 16. ure, na drugem volišču 94 odst. do 16.30 ure in na tretjem volišču 99 odstotno do 17. ure.

Se pred šestimi uro jutraj je domača godba igrala po vasi budnico: »Vstani o ljudstvo slovensko!« Mislimo, da so budnico slišali tudi onstran škofijskega bloka in v Trstu, naj vedo, kako je naše ljudstvo začelo ta velik dan.

CETERE

V Ceterah smo končali že ob devetih. Volili smo stoodstotno za Ljudsko fronto.

Volišče v moji vasi je bilo lepo okrašeno s cvetjem in bršljanom, vmes pa so bile pripete parole. Na dveh krajih vasi sta bila slavoloka z napisi »Volite za Ljudsko fronto, ker edino ta kuje srečo in boljšo bodočnost!« in »Mi hočemo biti vztrajni, točni, redni in potrpežljivi pri vsakem delu!«

MANŽAN

MLADINA NA ČELU

Takoj po šesti uri jutraj so se zbrali vsi mladinci in mladinke pred voliščem in do 8. je že vsa mladina volila 100 odstotno. Nato je manžanska mladina hotela podčrtati važnost tega zgodovinskega dne in je organizirala tek čez drn in strn. Menžanci, ki so se zbrali okrog svojih mladincev, so nestarno pričakovali prihod prvih tekačev. To je tudi razumljivo, kajti na Manžanu takih tekem še ni bilo. Tek čez drn in strn je bil na progi 5,5 km. Prvi je prišel na cilj mladinec Furlanič Rudolf, drugi Marancina Dušan, tretji Furlanič Anton, četrti Furlanič Albin, peti Bonin Marjan in šestji Gunjač Joško.

Ob zaključku tekom je bila slovesna obdaritev tekačev.

BERTOKI

Bertok Antonija je prišla na volitve že pred 7. uro jutraj, čeprav ima že 76 let in se opira zaradi starosti na palico. Pripeljala je s seboj tudi svojega bolehnega moža, ki je bil pod fašizmom preganjan in zaprt in je dejala: »Kako ne bi volili, saj smo dovolj dolgo trpeli pod fašizmom.«

Tukaj je volila med prvimi tudi 84letna Peharc Mihaela, ki je prišla na volišče oprta na dve palici. Pred 10. uro pa je volil najstarejši volivec, 88letni Kozlan Anton. 70letni Koreti Karlo iz Prad, ki je prišel na volišče v Bertoke je dejal: »Kar se je tu delalo med vojno, je treba zapisati in tudi to kar se dela sedaj, da bi mladina ve-

V Istrskem okrožju IMAJO VSE TRINARODNOSTI ENAKE PRAVICE

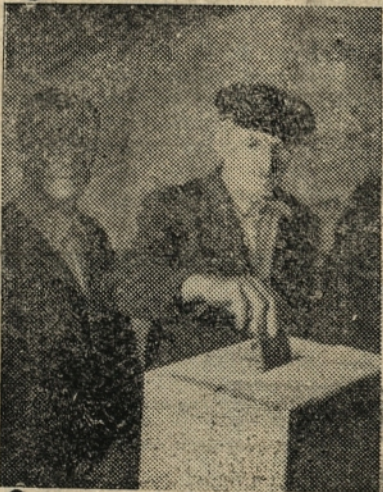
Velika zmaga Ljudske fronte v upravnih volitvah dne 16. tm. je zbudila v živo vso italijansko reakcijo s kominformisti vred. Volitve so pokazale, kaj hoče delovno ljudstvo v IO in nakazale jasno tudi nekatere bližnje naloge, ki jih bodo reševali novoizvoljeni organi Ljudske oblasti (n. pr. nacionalizacija najvažnejših proizvajalnih sredstev itd.)

Fred našimi očmi se vrši globoka preobrazba. Žrtve za časa narodno osvobodilne borbe in po njej, niso bile zaman; obrodile so obilne sadove. Če primerjamo preteklost s sedanjostjo, se čudimo. Delovno ljudstvo, ki ni imelo tako rekoč ničesar, si je s svojimi lastnimi rokami zgradilo mogočno zgradbo. Čim bolj raste polet delovnega ljudstva, tem več prahu dvigajo naši sovražniki. Na dnevi red postavljajo zlasti narodno vprašanje v IO. Vsem tem lažnikom pa odgovarjamo: narodno vprašanje v IO je bilo rešeno z vzpostavitvijo Ljudske oblasti. Ko si je delovno ljudstvo v IO začelo graditi svojo Ljudsko oblast, je pred vsem svetom glasno povedalo, kaj misli tudi glede teritorialne pripadnosti tega ozemlja! Zamisljati si, da je narodno vprašanje v dobi imperializma mogoče reševati brez ljudske oblasti, bi bila velika znota. Narodnostno vprašanje se rešuje tako, da si delovno ljudstvo samo kroji postavbe, da svobodno odloča glede svoje gospodarske in kulturne rasti. V IO se je udeležilo narodno osvobodilne borbe delovno ljudstvo vseh treh narodnosti, gradilo si svojo Ljudsko oblast, v kateri so zastopane vse tri narodnosti. Ali si je mogoče zamisliti, da bi delovno ljudstvo treh narodnosti, ki se je osvobodilo izkoriščevalcev, izkorisčalo kogar koli izmed samega sebe. Mar se ni enakopravnost med narodnostmi na tem ozemlju gradila v skupni borbi proti sovražnikom in na temelju slovansko-italijanskega bratstva? Po osvoboditvi je enakopravnost med tremi narodnostmi na tem ozemlju dobila še nove konkretne oblike. Ta enakopravnost potrjuje, da je bilo pri nas narodnostno vprašanje že rešeno. Sovražniki tukajšnjega delovnega ljudstva dobivajo živčne napade od jeze. Zelo jim je žal, da je delovno ljudstvo v IO tako uspešno likvidiralo sramotno preteklost in si ustvarilo položaj, katerega gospodar je edino ono samo! Lažnikovski kričijo, ker nimajo argumentov. Iščejo dlako v jajcu, da bi lahko blatili našo ljudsko oblast! Tu in tam bodo za nekaj časa s svojimi lažmi še uspevali, nikakor pa ne pri delovnem ljudstvu IO.

Narodnega vprašanja ljudska oblast ne more reševati polovičarsko. Pri nas ne more biti govora o kakem nacionalističnem revanšizmu! Nekateri »učenci« ljudje iz reakcionarnih krogov si pač mislijo, da morajo novi oblastveni organi izvajati nekaj podobnega, kakor prejšnji! Če so bili prej zatirani Slovenci in Hrvati, naj bi bili sedaj žrtve narodnostnega zatiranja Italijani. S takim pisanjem le dokazujejo, da so verni sluge kapitalističnih izkoriščevalcev. Razne v IO postavljajo po njihovem mišljenju tako tragične, da je potrebno zaradi tega »apelirati na vsa poštena srca v svet«. V tak sentimentalizem se pogreza tudi go-

spod Pandullo, ki je prišel za časa volitev v naše okrožje ter začel o ljudstvu! Čim je bil zopet na varnem, si je menda zamislil, da bodo njegove »senzacije« izvršile svetovni preobrat, on je namreč pred vsem svetom odkril, da je v »biseru Istre« (namreč v Kopru) »zelo mnogo bede in lakote«. To njegovo več je javila svetu sama »UNITA«, orednje g'asilu KPI. Jutri bo gospod Pandullo morda že pisal, da je potrebna »sveta vojna« za osvoboditev bisera Istre ter italijanstva. Gospod Pandullo je pozabil pomisliti, da je delovno ljudstvo v Kopru zgradilo v enem letu več, kakor fašizem v svojih 27 letih vladanja! List UNITA prinaša te dni dolge kolone o požaru v IO in prav tako ves italijanski reakcionarni tisk. UNITA od 13. aprila piše z matnimi črkami, da »titini raznarodujejo italijanski življenje«. Mimogrede omenjamo, da so »titino« začeli prvič uporabljati tržaški qualunquisti. Danes je ta beseda nepogrešljiva v kominformističnem slovarju. Enakopravnost med narodnostmi popolnoma izključuje raznarodovanje, toda UNITA kljub temu ve to, česar ni! Ona ve isto, kar ve vsa italijanska reakcija, namreč to, da so Italijani v Istri na tem, da popolnoma izginejo z zemeljskega površja! »Internacionalistični« list UNITA pa vprašamo, zakaj se ne poteguje za narodnostne pravice drugih narodnosti v svetu? Čemu UNITA molči o terorju v Beneški Sloveniji in prav za prav podpira ta teror? Ali je to morda internacionalizem? Kominformisti so očitno zabredli v močvirje, iz katerega se ne bodo izvelikli. Nova dragocena izkustva gredo mimo njih. UNITA se danes dejansko vrača tja, kjer začenja D'Annunzijska »marcia su Fiume«. Prav na taki liniji je bila vidaljeva tiskovna konferenca ter porokacija v Elerjih. Kominformisti se ne zadovoljujejo več s sprejemanjem irendentističnega programa, oni gredo mnogo dalje! V svoji bahavosti ter sentimentalnosti obenem si že zamisljajo, da bodo vodili lahko sam istrski CLN.

Toda, kaj je prav za prav z raznarodovanjem v IO? V vseh organih Ljudske oblasti imamo tudi zastopnike italijanskega delovnega ljudstva! Italijanski jezik ima isto veljavo, kakor oba ostala jezika. Kultura se bujno razvija na vseh področjih. Reakcionarni in kominformistični tisk imenujeta to raznarodovanje. Če bi bila UNITA dosledna, se ne bi bavila s klevetami. Naj se reakcija s svojim kominformističnim priveskom ne čudi, da je delovno ljudstvo IO pripravljeno braniti svoje pravice s krvjo. Delovno ljudstvo v IO bo brez vas najlepše in najboljšo reševalo svoja vprašanja!

NASI DELAVCI SO V NEDELJO CASTNO OPRAVILI SVOJO DOLŽNOST. VOLILI SO ZA LJUDSKO FRONTO, ZA UTRDITEV NAŠE LJUDSKE OBLASTI

DOLGE VRSTE SO V KOPRU CAKALE PRED VOLISCI

lišče, zlasti pa se vrtijo po mestih in krajih, kjer živijo Italijani. Na drugem mestu poročamo, kako je prebivalstvo Buj pripravilo sprejem tem novinarjem, le naključje je hotelo, da je ljudstvo zamenjalo tablico avtomobila. V avtomobilu s Tržaško tablico so namreč prišli tudi angleški novinarji. Ljudstvo je mislilo, da so ti dopisniki tistih italijanskih listov, ki venomer bljuvajo gnojnice laži in klevet na našo oblast, zato je klicalo pred avtomobil: »Tukaj nočemo več Italije, vrnite se tja, odkoder ste prišli!« No, nič zato, tudi Angleži so se lahko prepričali, da je naše ljudstvo zrelo in so lahko zvedeli, kako naše ljudstvo misli o svojih bivših gospodarjih.

Verjamemo, da bodo Angleži dobro razumeli čustva našega ljudstva, istočasno smo pa prepričani, da si bodo gospodski novinarji za vse čase zapomnili, da je danes glasovalo borbena ljudstvo, ki je spodilo s svoje lepe zemlje njegove sedanje delodajalce in svoje bivše izžemalce.

ČEŽARJI

Vaščani Čežarjev so se dobro odrezali na volitvah. Volišče so primerno okrasili z zastavami in napisi. Večina volivcev je oddala že pred osmo uro svoje glasove. Volivna komisija je tu imela vedno polno dela, ker so ljudje stali v vrstah in čakali, da čim prej volijo. Med prvimi je volil 80letni Anton Vatovec, ki je rekel, da ljudje zdrave pameti volijo Ljudsko fronto. To so potrdili tudi drugi.

Povedati moramo tudi, da se je za te volitve predvsem pripravila mladina, ki je prvič volila. Resnič. no pa so delali vse, saj vsi vedo, da smo naš plebiscit, o katerem govori reakcija opravili že v NOV in smo ga v nedeljo z volitvami le potrdili.

PUČE

V Pučah je vaščane zbudila budnica že ob štirih jutraj.

Ze v mraku so hoteli prižgati luči, da se hitro pripravijo in odidejo na volišča. Tekmovali so, kdo bo prvi oddal svoj glas. Ob prihodu na volišče so se pričeli raz-

za 150 ur prostovoljnega dela. V soboto zvečer so v Glemu zagoreli kresovi in so po vasi donele partizanske pesmi. Glemčani so 100odstotno volili za Ljudsko fronto že do 9. ure jutraj.

POBEGI

VOLIM ZA SVOJEGA SINA

Pobegi so lahko ponosni na uspehe, ki so jih želi na dan volitev. Posebno značilen je primer 94letne Pobega Ivanke, ki je volila med prvimi in dejala: »Volim za svojega Marja, ki je padel za našo ljudsko oblast.«

Frav tako so vsi vaščani Pobegov, ki so pristopali k volivni skrinjici, mislili na prvoborca tov. Pobega Marjana, ki je kot mladenič že januarja 1942, leta pričel organizirati ljudstvo za borbo proti fašizmu. Tovariša Marjana ne bodo nikoli pozabili bivši borci in politični preganjanici, ki so trpeli pod fašizmom.

Tako do devetih in 30 minut je tu volilo že 70 odstotkov. Vas Čežarji pa, ki ni nikoli zaostajala v borbi proti fašizmu, je tudi tokrat bi'a med prvimi. Čežarani so na vrh slavoloka pritrčili napis: »Čežarji, 188 volivcev, končali 100odstotno ob 8. uri in 58 minut.

DEKANI

NOCIMO, DA SE POVRNEJO STARI CASI

Tu so začeli negovarjati ljudje nekateri agitatorji pred volitvami, naj ne volijo za Ljudsko fronto. Tako je neki agitator iz Trsta nabral nekaj podpisov za Krščansko socialno stranko, toda ko so

V SOBOTO PO NAŠIH VASEH

Povsod cvetje, zelenje, zastave, slavaloki in veselo razpoloženje ljudstva

Sobota popoldne iz, sonce je zopet prodrlo skozi temne oblake. V Kopru je vrvenje kot ga že dolgo ni bilo opaziti. Ulice so polne ljudi, zvočniki prinašajo borbene pesmi. Vse je nekam praznično razpoloženo. Mladina in žene krasijo volišča, hiše in ulice. Vse niesto je polno plakatov, parol, zastav in zelenja. Nas pa žene radovednost, kakšno razpoloženje je v drugih krajih in kako so se drugod pripravili na volitve. Za to se odpeljemo skozi dva velika zelena slavaloka v Izolo.

okrog. »Tudi tja dol v Trst ga bodo videli. Naj vedo, da bomo jutri v naših krajih glasovali za svojo ljudsko oblast, za Ljudsko fronto. Po blatni cesti smo prišli v strme Krkavce. Tudi v Krkavcih, za katere pravijo ljudje, da so že na drugem svetu, so vaščani krasili svojo vas, prav posebno lepo pa še volišče. Na sedežu vaškega odbora SIAU so urejevali volišče. Vaška učiteljica in več kmetov je prenašalo mize, zabijalo deske, žene pa so pletle vence. Krkavci so revna vaska, prav tako revna pa

Slovenska, jugoslovanska in italijanska zastava peterokrako zvezdo, ter slika maršala Tita visijo nad vhodom, okrog pa je polno zelenja. V veliki šolski sobi bo volišče. Krasijo ga zadružniki. Tudi vas so vaščani lepo okrasili. Velik slavalok jim je jarko v ponos. V Pučah smo se zapletli v pogovor z zadružniki, o katerih ste prav gotovo že vsi mnogi slišali. S kakšnim ponosom nam je stareš zadržnik pripovedoval, da so letos pridili sto dva set tisoč trt. »Začeli smo z lesnim plugom, pogledite kaj imamo na danes; svoj traktor, kamion in številne stroje. Krepko smo plivali v roke in s pomočjo ljudske oblasti dosegamo z vsakim dnem nove uspehe. Letos se nam je pridružilo še 16 družin. Ni več daleč dn, ko bo vsa vas z zadružni Zadružniki bomo jutri izrekli naši ljudski oblasti zahvalo s tem, da bomo glasovali za njo. O tistih, ki ne bodo volili in ki so jim pri srcu socialisti in krščanski fa... ali socialni kristjani ali kakor se že imenujejo; o teh pri nas sploh ni treba govoriti. Pučani bomo jutri na volitvah to dokazali.«

V Pomjanu smo si ogledali nov spomenik, ki so ga postavili vaščani tistim, ki so dali svoja življenja za to, kar danes imamo. Na cesti smo srečali več očancev, ki so nosili cvetje za okrasitev volišča v šoli. V Marežgah pa so se z okrasitvijo volišča najbolj odrezali. Pred voliščem je velik napis: »Živela ljudska fronta!« obdan s cvetjem in zelenjem. Notranjost je vsa v cvetju. Okrašena slika maršala Tita. Sredi vasi lep slavalok. Na gradbišču največjega zadružnega doma v koprskem okraju je delalo več prostovoljcev. Zadnje dni pred volitvami jih je prišlo tudi po trideset do štirideset na prostovoljno delo, smo zvedeli mimogrede.

Mrak se je že spuščal, ko smo se vračali proti morju. V Babičah so pritrjevali na slavaloke zadnje cvetje. Tam nekje nad Rižano je zagorel kres, pridružil se mu je drugi nekje pod Kortami, zagoreli so kresovi po vsej Istri. Oznanjali so jutrišnji dan, ki bo prinesel našemu delovnemu ljudstvu novo zmago.

je skrival in zbežal. V nedeljo 16. aprila je prišlo v našo cono okoli 60 tujih novinarjev. Tudi med temi je bilo znatno število agentov iredente, ki so prišli z namenom da pritiskajo na volivce, naj se volitev ne udeležijo. Novinar Pandullo, predstavnik italijanskega kominformističnega glasila, je poizkušal v Burjah vplivati na volivce, da ne bi glasovali za Ljudsko fronto in pozival, naj sabotirajo volitve. Energičen odgovor je bil najboljši dokaz ogorčenja našega ljudstva do teh izdajalcev delavskega razreda.

Na nekem volišču v Izoli je prišlo na volišče šest žena in so prosile, da ne bi pustili za njimi na volitve nobenega drugega, da jih nasprotniki ne bi opazili, ker jim grozi s smrtjo.

Proti večeru pa, ko se je zmračilo, je bilo opaziti pred vsemi volišči v Kopru kakor v Izoli in Piranu vrste volivcev. Ko so agenti opazili, da je vse njihovo teroriziranje, grožnje in prepričevanje zaman, so poizkušali še zadnje, kar jim je preostalo: Obkrožili so volišča in nagovarjali ljudi naj ne volijo, ter naj uničujejo glasovnice. Pri tem sta se posebno odlikovala znana sovražnika našega ljudstva, advokat Ponis iz Kopra in študent Fornazaro, ki študira v Padovi in je bil ob tej priliki poslan v Koper. Ravno tako je italijanska reakcija razširila med našim ljudstvom alarmantno vest, da je italijanska vojska že v Trstu in na mejah proti Jugoslaviji. Taksnega podlega in lažnivega orožja so se posluževali ti zakleti sovražniki našega ljudstva, napredka in demokracije. Toda naše ljudstvo jim je še enkrat jasno in odločno odgovorilo in nedeljske volitve so dokazale, da so pri nas pogoreli za vselej.

Kako so volili

V LOPARJU

V soboto zvečer so se Loparčani zbrali in prepevali na čast volitev borbene partizanske pesmi. Drug drugemu so zagotavljali, da bo vsa vas volila 100odstotno za kandidate Ljudske fronte. 60 letni tovariš Kotarin Josip je dejal: »Tovariši, srečen sem, da sem dočakal dan, da bom lahko še enkrat potrdil to, za kar smo se borili. Srečen sem, da bom skupno z vami glasoval za Ljudsko fronto, ki nam zagotavlja lepšo bodočnost.«

Na dan volitev je bila budnica ob pol šestih in kmalu nato so bili vsi Loparčani zbrani pred voliščem, 80 letni tovariš Stare Matija in 91 letni Horvatin Andrej sta bila med prvimi.

V SMARJAH

Prebivalci te partizanske vasi, ki je bila v borbi proti fašizmu med najzavednejšimi in so jo zato fašisti požgali do tal, so tudi v predvolivnih dneh pokazali tiisti delovni polet, s katerim so obnovili svojo vas, zgradili so veliki zadružni dom, novo šolo, cesto Smarje-Nova vas in še marsikaj drugega. Tudi obdelovalna zadruga v Smarjah je med prvimi. Smarci krepko korakajo po poti k izgradnji socializma. Na svojih množičnih sestankih so Smarčani soglasno sklenili, da bodo z volitvami končali že v zgodnjih jutranjih urah. V soboto zvečer so zagoreli veliki kresovi, v zadružnem domu pa so ob zelo številni udeležbi predvajali jugoslovanski umetniški film »Barba Zvanec«.

V Smarju je bila budnica že ob 5 zjutraj in ob 7.15 pa je volilo že 100 volivcev. Toda Smarci zaradi tehničnih pomanjkljivosti niso mogli končati volitev v jutranjih urah, kajti za čez 500 volivcev so imeli samo eno volišče, pred katerim je stala ves dan dolga vrsta volivcev. Tako so Smarci 100odstotno voliljo za Ljudsko fronto.

V STRUNJANU

Ze ob 5. zjutraj je pred Ljudskim domom zatutila sirena, nakar so se volivci zbrali in se uvrstili v povorko, ki je krenila na volišča. Povorka se je ustavila pred spomenikom padlih borcev, kjer so položili vence. Do 8. zjutraj je volilo v Strunjanu že 150 volivcev.

Vaščani Nove vasi postajajo slavalok.

Toda tudi Izola se je dostojno pripravila na volitve. Vse je v zelenju in v cvetju ter zastavah. Ljudje se zbirajo pod zvočniki. Nas pa zanimajo volišča. Prvo nas zanese pot na volišče št. 19, ki je v sredini mesta. Na tem volišču je že vse pripravljeno za jutri. Vsa soba je prevlečena z rdečim platnom. Skrinjica je lepo okrašena. Na steni pa visi slika priljubljene prijatelja našega ljudstva, tovariša Tita. Nekaj hiš naprej v bližini pristanišča je volišče št. 15. Vhod na volišče ravno krasijo s kitami iz zelenja. Tudi notranjost je že vsa v zelenju. Ogledati si hočemo še nekaj volišč, toda čas nas preganja. Pogovorimo se na hitro še z Izolani, ki nam zatrjujejo, da bodo jutri ponovno izkazali svoje zaupanje ljudski oblasti, in že se odpravimo naprej proti Strunjanu. Tukač pa so uredili volišče v Ljudskem domu. Ves dom so okrasili s cvetjem, zastavami in parolami. Tudi drugo volišče so v Strunjanu dostojno okrasili. Na poti do Pirana se peljemo skozi več slavalokov. V Piranu je na Tartinijevem trgu polno mladincev. Pletejo vence za okrasitev volišč.

Tudi pri njih hočejo dostojno proslaviti volitve. Razgovarjali smo se z večimi Pirančani in že v soboto smo zvedeli, kaj mislijo delovni ljudje v Piranu in kako bodo jutri glasovali. »Za Ljudsko fronto bomo oddali svoj glas,« smo čitali na večih parolah. V Piranu smo se srečali tudi z italijanskimi in tržaškimi novinarji. Ogledovali so mladince, ki so postavljali slavalok in se čudili okrašenemu Piranu. Cez neka dni pa bodo ti gospodje prav gotovo pisali, da niso videli nobenega slavaloka.

Tudi v Sečolah smo se pečjali pod slavaloki. V St. Petru pa smo se ustavili pred gostilno, v kateri so urejevali volišče. Pod vanjo pa so krasili slavalok. V Novi vasi so sredi vasi postavili velik slavalok s sliko maršala Tita. Staro in mlado ga je krasilo, ko smo prišli v vas. V sosednji hiši so urejevali volišče: »Najlepšega moramo urediti, saj vendar tekmujeemo s Krkavci, St. Petrom in Fadno. V tekmovanju pa hočemo zmagati. Na križpotju so vaščani pripravili visok kup suhljadi. Zvečer bodo zažgali kres, ki bo viden daleč na

je tudi stavba, v kateri so pripravljali volišče, toda Krkavčani se pogovarjajo o ljudskem domu, za katerega so že pričeli zbirati gradbeni material. Tudi električna luč bo v Krkavcih kmalu izpodrinila sajasto petrolejko. Ljudska oblast bo do tega pripomogla Krkavčanom. Zato bodo jutri oddali svoj glas za Ljudsko fronto, ki je granitni steber naše ljudske oblasti.

V Pučah je okrog šole vse polno mladine. Vso jo hočejo okrasiti.

Združena reakcija proti našim volitvām

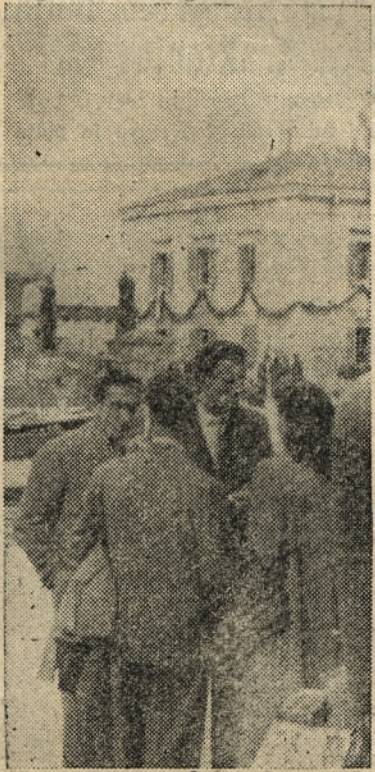
Se enkrat se je združila vsa reakcija od italijanskih iredentistov pa do kominformistov in sprožila ofenzivo proti volitvam v naši coni. Te mračne sile so se obrnile na vse konce in kraje in so zahte-

vale intervencijo velesil, vpregle so celo odgovorne državnike, da bi jim pomagali pri dosegu njihovega podlega cilja: pahiniti naše ozemlje zopet v naročje nenasitnemu italijanskemu imperializmu.

Ko je reakcija uvidela, da ne bo dosegla ničesar, je pričela z vsemi sredstvi, ki jih ima na razpolago, obrekovalno goniti proti naši ljudski oblasti in Jugoslaviji. Tik pred volitvami je reakcionarni tisk vseh barv posvetil cele strani naši coni in še enkrat z mastnimi črkami ponovil bajke o preganjanju in mučenju italijanskega življa pri nas. Po drugi strani pa so se italijanski šovinisti jokali po neuspehih diplomatskih korakih, ki so jih italijanski državniki napravili pri velesilah. Tako prinaša »Gornale di Trieste« od sobote čanek od svojega dopisnika iz New Yorka, v katerem jokaže opisuje, da italijanski diplomatski koraki v Washingtonu glede rešitve tržaškega vprašanja kakor si je Italija želela, niso uspeli.

Isti list prinaša poziv tajnika CLN za Istro in »LEGA NAZIONALE« naj se v Trstu v znak protesta proti volitvam v coni B razobesijo 16. aprila italijanske zastave.

V soboto 15. aprila so v Trstu poklicali na CLN vse upokojence, ki imajo družinske zveze z našo cono ter so jim zagrozili, da če bodo njihovi sorodniki volili, jim bodo v Trstu odvzeli pokojnino. Isto se je zgodilo z uslužbenci Civilne policije, katerim so grozili, da bodo v podobnem primeru tudi takoj odpušteni iz službe. Enake ukrepe

Predstavnik »Unita« v prisilnem pogovoru s svojimi kompanjoni — od ostalih reakcionarnih časopisov.

Marežganska godba pred voliščem.

IZ SOCIALISTIČNE JUGOSLAVIJE

Odločen odgovor Jugoslovanskih sindikatov

Preteklo soboto in nedeljo je v Beogradu zasedala vsehsplošno državna konferenca Zveze sindikatov FLRJ. Na njej je bilo zastopanih 3200 članov sindikatov iz vse države. Konferenca je odgovorila na vse krivice voditeljev Svetovne sindikalne federacije in na njihov sklep, da pretrgajo vse zveze s članom sekretariata SSF predsednikom centralnega odbora Zveze sindikatov Jugoslavije Djuro Salajem. Predsednik Zveze sindikatov Bosne in Hercegovine Maglajlić je na konferenci obširno poročal o odnosu Jugoslovanske sindikalne zveze do Svetovne sindikalne federacije. Med drugim je dejal:

»Naša sindikalna zveza in njeni voditelji so imeli važen delež pri ustanovitvi SSF, še večji in važnejši pa je bil njihov delež pri vseh borbenih in ideoloških akcijah mednarodnega sindikalnega gibanja. Naša sindikalna zveza je mi uvrščala med odkrite sovražnike poštenega podpirala sindikate mnogih držav že v tistih časih, ko je bila naša država šele v začetku svoje obnove. Tako smo leta 1947 poslali v pomoč stavkajočim delavcem Francije 20 vagonov sladkorja in 10 vagonov olja. Gmotno pomoč so dobivali že prej in pozneje tudi stavkajoči delavci drugih držav in vodstvo naše sindikalne zveze je bilo deležno zahvale in priznanja ne samo do prizadetih sindikalnih zvez, temveč tudi od voditeljev SSF.

Z 28. junijem 1948 pa je bilo konec vseh priznanj in zahval. Ze na prvem sešnanju SSF so se začeli oglašati predstavniki sindikatov iz informbirojevskih držav, ki so prve va prikrito, pozneje pa odkrito in

čedalje bolj ostudno napadali našo delegacijo. Voditelji SSF so bili precej časa pri vseh takih napadih pasivni, pozneje pa so se tudi sa Jugoslavije in njenega delavskega razreda. Naši delegaciji je bila po vrsti onemogočena udeležba pri vseh ustanovnih konferencah novih mednarodnih sindikalnih zvez.

Ko je sekretariat SSF na svoji seji 13. in 14. marca »pretrgal« zveze s predsednikom Zveze sindikatov Jugoslavije in članom izvršilnega odbora SSF Djuro Salajem, češ da so to zahteve sindikalne zveze Francije, Poljske, Romunije, Madžarske, Trsta in Bolgarije.

Sekretariat je hinavsko zatrjeval, da »izključitev« Djure Salaja ne sme biti naperjena proti Jugoslovanskemu delovnemu razredu, v resnici pa hoče po dogovoru s sindikalnimi zvezami, ki so pod informbirojevskim vplivom, iziniti iz svetojne zveze Zvezo sindikatov Jugoslavije in ne samo njenega predsednika in druge na-

še člane vrhovnega foruma SSF, proti katerim je, kakor pravi, uvedena preiskava.

Teh dejstev ni mogoče prikriti z nobeno potuhljenostjo in hinavščino. Nemogoče je tudi zaradi tega, ker je ugled delavskega razreda Jugoslavije in njenove sindikalne zveze močno utrjen v naprednem svetu.

Delegati vsedrjavne konference so soglasno sklenili, da pretrga Zveza sindikatov Jugoslavije vse zveze s sekretariatom SSF, dokler ta ne prekliče sklepov seje od 13. in 14. marca, to je, dokler ne obnovi svojih stikov s predsednikom Zveze sindikatov Jugoslavije Djuro Salajem.

Ta sklep in njihova utemeljitev je v spomenicah, ki so bile poslane izvršilnemu odboru SSF, nacionalnim sindikalnim centralam in mednarodnim strokovnim zvezam SSF, ter sporočene tudi delavstvu vsega sveta.

Skrb socialistične domovine za srečno življenje najmlajših

Začetkom junija bo po vsej državi Teden otroka. Ta teden ima poseben značaj, ker je posvečen najmlajšim državljanom Jugoslavije. Lani je tov. Tito, ko je sprejel ob Teden otroka najboljše pionirje, poudaril, kako važna je skrb za otroke in mater, skrb za najmlajše, posebno pa za otroke v predšolski dobi, prva tako tudi za šolsko dečo in učence v gospodarstvu.

ta vsota povečana še za dve milijardi. Nad 65.000 otrok v vsej državi je pod zaščito, od tega okrog 12.000 v dečkih domovih in v domovih učencev v gospodarstvu. Fomnoč države tem ustanovam je zelo velika. Z novim zakonom o socialnem zavarovanju pa je potrjena pravica zaposleni materi na trimesečni dopust ob porodu. Povečana je denarna podpora, ki raste

Soba za dojenčke v m ariborski porodnišnici.

Zato ta teden nima kampanjskega pomena, ker vprašanje skrbi za naše otroke je lahko rešeno samo s skupnimi močmi staršev in ljudske oblasti, zato pa je treba sistematičnega dela in neprestane skrbi o naši deci in njihovi vzgoji.

Samo v prvem letu petletnega plana je bilo v zaščito otrok porabljenih nad 4 milijarde dinarjev. V drugem letu petletke pa je bila

s številom otrok, dočim je podpora za opremo novorojenčka povečana za dva in polkrat.

V vaseh in mestih, v slehernem kraju Jugoslavije bo Teden otroka pod geslom: Naši otroci — naša bodočnost. Ta teden bo ponovno dokazal vso skrb Partije in tovariša Tita, skrb socialistične domovine za srečno življenje njenih najmlajših državljanov.

Novi izdelki hrvatske industrije

V skoro vseh industrijskih panogah LR Hrvatske so pričeli preteklo tromesečje izdelovati več novih predmetov, od katerih smo nekatere uvažali. Po mnogih in dolgotrajnih poskusih so prvič v naši državi izdelali v tovarni »Optika« stekla za naočnike. Stroj za precizno brušenje leč so izdelale tovarne »Me-Ba«, »Sila« in »Rikardo Benčić«. Delovni ljudje »Optike« so omogočili tudi izdelavo prvega domačega fotografskega aparata, ki je bil izdelan v »Foto-kemika«.

Delovni kolektiv tovarne »Jedinstvo« izdeluje nove sušilnice za koruzne klice, iz katerih pridobivajo olje, in drobilce za koruzo. Naprave za lakiranje žice, ki so jih tudi izdelali v »Jedinstvu«, bo-

do omogočile osamosvojitvev elektroidustrije v tej panogi proizvodov.

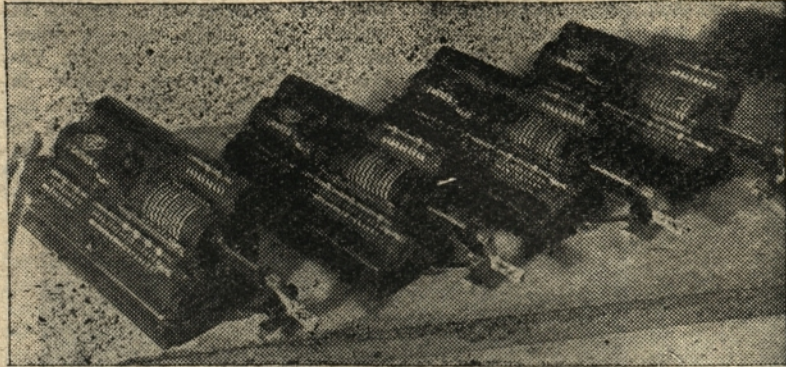
Gumijaste žoge, lutke in druge figure so bile do zdaj uvozni predmet. Po zaslugi Pavla Dragojlovića in Kreše Kolakovića je tovarna gumijastih izdelkov »Iris« izdelala prve igračke iz gumija. Sedaj montirajo naprave, s katerimi bodo v kratkem pričeli serijsko proizvodnjo.

V inštitutu za znanstvena raziskavanja so uspešno izvedli klorizacijo kavčuka, iz katerega izdelajo trde dele čevljev — kapice in opetnike. Razen tega uporabljajo klorirani kavčuk v proizvodnji stalnih lakov, odpornih proti kislinam in solem. Z njimi pleskajo železne ladijske trupe, razne rezervoarje i. dr.

V gradbeni industriji so začeli proizvajati tri važne nove izdelke, s katerimi se bo graditev znatno

pocenila. Za zidavo hiš in drugih objektov bodo lahko letos uporabljali novo drobno-luknjičasto opeko, ki bolje čuva toploto ter je za okrog 20 odstotkov lažja od stare. Za žganje te opeke porabijo okrog 20 odstotkov manj premoga in čas za sušenje je za 10 odstotkov. Drug važen nov izdelek je strešna ope-

Prihodnje mesece bodo pričeli na Hrvatskem izdelovati več drugih novih predmetov. Iz tovarne »Jedinstvo« bomo dobili naprave za pridobivanje furfurola, razne stroje za mlekarstvo, naprave za proizvodnjo sladkorja, industrijo papirja itd. Delovni ljudje »Rade Končarja« grade velike generatorje do

Z vsakim dnevom novi proizvodi. V Jugoslaviji izdelujejo tudi že računske in pisalne stroje

ka, ki nadomešča les in beton v strešnih konstrukcijah. Strešna opeka je montažni del, ki ga vezemo z železnimi palicami in na robovih zalivamo s cementom, da bi dobili strešne grede, na katere se na eni in drugi strani namešča-jo posebne plošče, prav tako nov izdelek gradbene industrije.

30.000 ks, do 1. maja pa bodo na pravili prototip pnevmatične sklopke, ki je nujno potrebna za obratovanje centra z visoko napetostjo. V »Fotokemika« delajo zadnje preiskave in montirajo naprave za proizvodnjo fotografskih plošč.

960.444 prostovoljnih delovnih ur

V tekmoivanju na čast volitev in tudi po volitvah so žene Zagreba dosegle pri svojem delu velike uspehe. Nad 391.000 žena je prisostvovalo množičnim političnim sestankom. Ustanovile so 645 novih bralnih skupin, tako jih imajo sedaj v Zagrebu skupno 1261 s 13.326 ženami. V tekmoivanju so žene povečale skrb za predšolsko dečo. Zato so ustanovile 192 novih otroških kottičkov. Sedaj jih imajo skupno že 389. Za malčke so organizirale tudi 110 prireditelj, 142 izletov itd.

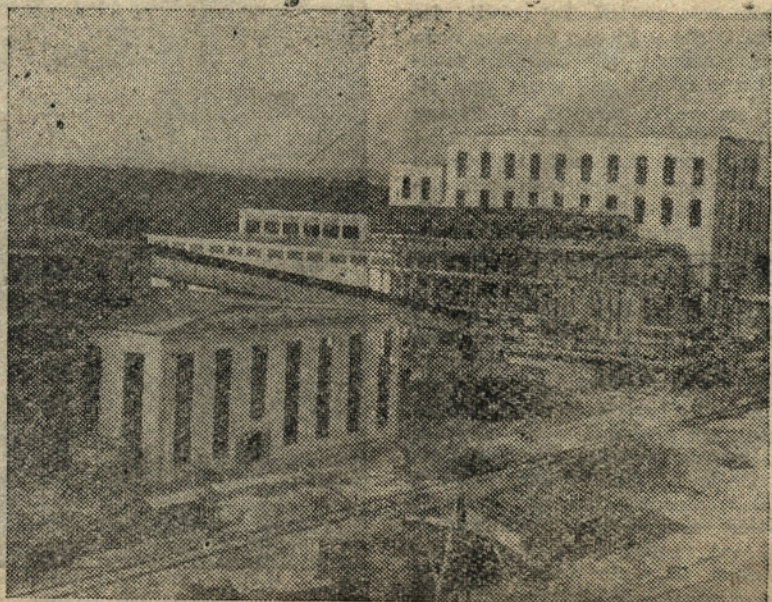
Žene so nudile veliko pomoč dečjim domovom in jaslin. Nad temi ustanovami so prevzele patronate. Materinsko so skrbele za domove in jasli. Pomagale so šivati in krpati perilo. Samo v tekmoivanju so sešile in zaknapele 6075 kosov perila, izdelale 1842 parov rokavic in darovale deci 2572 igračk, ki so jih prav tako same izdelale. Skupno so žene opravile v tekmoivanju 960.444 prostovoljnih delovnih ur.

Serijska proizvodnja traktorjev

V letošnji jesenski setvi bodo orali naše zadružne njive in polja

Nov kombinat za predelavo svile

Dej velikega kombinata za predelavo svile v Titovem Velesu bo začel s proizvodnjo v maju. Ves kombinat pa bo popolnoma dograjen do 1. 1952. Za razvoj svilene industrije so v Ljudski republiki Makedoniji dane velike možnosti predvsem v južnovzhodni Makedoniji okrog Djevdjelije, Valandova in Strumice. Dosedaj so bile v Makedoniji samo dve manjši delavnici za predelavo svile v Djevdjeliji in Bitolju. Največji del makedonske svile pa so predelovali v vojvodinskih tovarnah.

Gradnja velike tovarne aluminija v Strišču pri Ptiju. To bo ena izmed največjih tovarn te vrste v Evropi

V Istri se bo znatno povečala proizvodnja vina

Istrsko vino je znano v svetu po svoji dobri kakovosti. Zahtevajo ga iz Belgije, Zapadne Nemčije, Nizozemske, Avstrije, Švice in številnih drugih držav. Lani je bilo v te države izvoženih nad 400 vagonov istrskega vina.

Ko so po prvi svetovni vojni prišli Italijani v Istru je zelo razvito vinogradništvo začelo odmirati. Tako je po osvoboditvi ostalo le še 10.000 ha vinogradov od 30.000 ha, kolikor jih je bilo pred prihodom Italijanov. Toda še ti vinogradi so bili na pol uničeni in so dajali le piček in slab pridelek. Na primer puljski okraj, ki je nekdanj kraljev kot eden najmočnejših v proizvodnji vina, je po osvoboditvi ostal skoraj brez vinogradov. Potrebno je bilo mnogo dela, da se je znova dvignila proizvodnja vina v tem tako izrazitem vinogradniškem kraju. V Poreču, Rovinju, Buzetu, Pazinu, na otokih Lošinj in Pagu — glavnih vinogradniških središčih, bodo letos posadili okrog 40.000 ha novih vinogradov. V teh, kakor tudi v ostalih, ki jih sedaj obnavljajo, bodo vzgajali najbolj kakovostne vrste trte.

V Istri napreduje danes tudi kletarstvo. V Poreču ima podjetje »Istra vino«, ki odkupuje in prideluje vino, moderno klet na električni pogon z zmogljivostjo 150 vagonov. Poleg te kleti je v drugih važnejših vinogradniških središčih več manjših vinogradniških kleti. Plan pa predvideva, da zgradijo še več modernih kleti, v katerih bodo predelovali grozdje. Sedaj so v polnem teku spomladanske dela v vinogradih Istre in na otokih. Pred kratkim je mehanik Direkcije državnih posestev v Vrčaru skonstruiral novi širazni plug za obdelavo vinogradov, ki orje 120 cm široko. S tem plugom se je znatno pospešila obdelava vinogradov in je prihranjena delovna sila.

TRST

Polne izložbe, ljudstvo pa strada

»Kakšne krasne izložbe in koliko raznovrstnega blaga! Vse dobiš kar si poželiš. — Da, v Trstu je vsega dovolj na izbiri.«

Ujel sem ta del vajinega pogovora, tovarišici, in treba je priznati, da je to resnica. Trst vam ponuja krasne in zapeljive reči. Mnoge, ki samo gledajo, ne da bi se vprašali, zakaj da je toliko teh dobrot, to rado premami. Pregovor na; modro uči, da ni vse zlato, kar se svetli. Tudi tukaj je tako in zato je potrebno, da malo pogledamo v to ozadje in si nastavimo nekaj vprašanj, pa izven rečnico, katero bomo gledali na to rezk: šnost tržaških izložb z drugimi očmi. Najprej tle vpra-

onj pojav, ki je v pogojih kapitalizma, družbeno zlo in v vsakem primeru breme samo na plečih delovnih množic.

To družbeno zlo se očitno vidi v bogatih tržaških izložbah in prenapolnjenih trgovinah, ki zgovorno pričajo, da si ljudstvo ne more nabaviti, kar potrebuje in je zato blaga odveč. Velika proizvodnja — majhna potrošnja, vmes pa kriza. Majhno povpraševanje po blagu pa izloča bolj šibke posredovalce-trgovce. Zato v Trstu toliko trgovin propade.

Drugi vzrok v razkazovanju bogastva je v političnih težnjah angloameriškega kapitalizma, ki skuša premamiti delovno ljudstvo, češ,

proti njemu borimo. Mi si ustvarjamo bogastvo na drugačnih temeljih in z drugačnim ciljem — mi si gradimo prav ali resnično narodno, to je ljudsko bogastvo — takšno, ki naj za vselej odpravi strašno socialno krivico, to je privatno lastništvo glavnih proizvodnih sredstev, ter s tem izkorišča in v sramotno zatiranje delovnih rok, brezposelnost, zaostalost, kratko, vso kapitalistično dediščino. Na naše trgovine ne smejo kazati lažnim, gošim in bosim svojih dobrot, ne smejo in niti jih ne bodo mogle, ker ob njih ne sme biti siromaštva. Vsi delajo in ustvarjajo, vsi naj to uživajo! Vsi, to pomeni, kdor skupnosti več da, tudi od nje več dobi. Da pa ne bo blaga premalo, niti enega preveč, drugega premalo in bodo cene čim nižje, zato skrbi splošno načrtno ali plansko gospodarstvo. Tako se vse gospodarske veje industrija, kmetijstvo, obrt medsebojno dopolnjujejo, da ne gre v narodnem gospodarstvu ničesar v izgubo. Vse se planira: material, pogonska sila, delovna sila, promet, trgovina itd. Na ta način odpadeta gospodarska kriza in brezposelnost. Zato je naravno, da medtem ko je v coni A in po vsem kapitalističnem svetu delovne sile preveč, je je pri nas in v Jugoslaviji premalo. Zaradi takšnega gospodarstva je kupna moč delovnih ljudi vedno večja in si lahko nabavi, kar potrebuje. Blago naglo kroži od proizvajalca do potrošnika čim bolj naglo in po čim krajši poti: po oblastnih trgovinah.

Za to smo se borili in za to v nedeljo volili. Ljudstvo je to temeljito razumelo, da ni program LF goja beseda in prevara, ampak samo nadaljevanje dela za ljudsko blaginjo. Bodoče delo bo še bolj dokazalo, da je ljudstvo sito starih in novih povedano — kapitalistično-fašističnih veteranov, ki imajo skomine po nekdanjem lepem in brezdelnem življenju, ki pa se ne bodo nikoli več uresničile.

da je pri njih boljše kot v demokracijskih državah in spremeniti to ozemlje v svojo postojanko.

Taka je resnična slika tržaškega blagovnega bogastva. V coni B ne bodo trgovine nikoli za dolgo polne in blago se ne bo kopičilo po skladiščih. To našim nasprotnikom ne more ali pa ne mara v glavo in pravijo, da pri nas ni blaga. Tako bogati kot Amerika, Anglija in Italija in druge kapitalistične države seveda nismo, a tega bogastva niti ne maramo in se prav

FRONTE SLOVENCEV v Italiji za Slovensko Benetijo. Komaj nekaj tednov je minilo, odkar so isti sedež pogladi in odkar je Videmski prefekt svečano obljubil, da bodo krivci kaznovani, in da se kaj takega ne bo več ponovilo. K sreči so tri vandalske napadalce sosedje opazili, tako da jim ni uspelo storiti nič drugega, kot vlomiti vhodna vrata.

Nekaj dni pred tem pa so isti neznanec poslal lastniku hiše, v kateri je sedež DFS, grožnjo pisma.

Nedvomno je, da tudi te akcije proti Slovincem v Italiji spadajo v zaključek predvolivne gonje proti volitvam v našem okrožju.

OBTOZBA PRED GORISKIM SODISCEM PROTI ODGOVORNEMU UREDNIKU »PRIMORSKEGA DNEVNIKA«

Dne 17. IV. je odgovorni urednik »Primorskega dnevnika« prejel

obtožnico, s katero ga »Procumatore della Repubblica« v Gorici obtožuje, da je javno sramotil vladno republiko z nekaterimi stavki v članku, ki je izšel 21. januarja 1950 pod naslovom: »Nič novega s Slovinci v Italiji«.

Stavki, ki jih navedla obtožnica, so sledeči:

»Ves gnoj in smrad, ki se je nabral okoli fašističnega režima, je tudi sedanji politični kapital in policijska moč novega protiljudskega klerofašističnega režima.«

In: »Vsa ta usedlina, ki se je nabrala na blatnem dnu rimske reke Tibere, služi današnjim vladarjem kot gradivo za jačanje italijanske imperiaistične zgradbe, ki počiva na ramenih italijanskega delovnega ljudstva in hrbtih Slovencev v Italiji.«

šanje: Zakaj je tankaj toliko vsakovrstnih dobrot?

V Trst prihaja blago od vseh mogočih strani: iz Amerike, Anglije, Italije. Preveč ga je za njihov notranji trg. Preveč blaga — to se sliši nekam čudno, zlasti z ozirom na našo cono, kjer imamo nekatere blaga premalo. Mar imajo delovni ljudje v tamkajšnjih državah vsega dovolj, oziroma preveč? Kaj še! Tamkaj je tako kot v Trstu: eni si lahko privoščijo to in ono v izobilju, drugi le do gotove višine, tretji v še bolj skromni meri, četrti pa bežijo mimo teh izložb. Predzadnjih in zadnjih je največ. Ne morejo si nabaviti, kar bi tudi oni radi, ker ni sredstev ali ni kupne moči. Ali more delovni človek s skromno plačo do različnih dobrot v oni meri kot bi prišlo, tudi njemu in prav njemu, ki je vse to pripravil? Kaj pa naj si v »bogatem« Trstu kupijo oni desetstisoči (pa ne samo 20.000, ampak več) brezposelnih, oziroma oni, ki služijo le nekaj ur na dan ali nekaj dni v tednu in niso šteti za brezposelne? Le en del brezposelnih je odvisen od sramotne miloščine v obliki brezposelne podpore, katera je tako značilna poteza v kapitalizmu. To skrajno ogledano kost imenujejo kapitalisti in njih privrženci posebno skrb in ljubezen za delovno ljudstvo. Celo med nami je nekaj takih slepcev, ki modrujejo nekako takole: »Kapitalisti so potrebni, ker če bi jih ne bilo, kdo naj bi podpiral siromake?« Prav tako bi mogli ti trditi, da je potrebna bolezen, sicer kam bi z lekarnami in zdravniki. Je pa le bolj modro in koristno, če se vprašamo, zakaj so siromaki, oziroma kdo je kriv, da so. Mar siromaki morajo biti? Je li to res nujno? Ne! Siromaki so samo zato, ker so bogatini. Kolikor imajo ti odveč, toliko drugim manjka. In dalje! A mi je uojeno, da morajo biti bogatini? Kakor jih nekaj ni bilo, ker je bilo delo in jelo od vseh in za vse, tako se bližamo dobi, ko jih družba ne bo prav nič potrebovala in bo delo in jelo družbeno, socialistično. Kar pa se tiče podpiranja siromakov, naj povemo sledeče: Siromakov ne podpirajo bogati, ampak samo delovno ljudstvo s svojim delom in davki. Siromaštvo je posledica nezaposlenosti, premajhnih plač, nizkih cen kmetijskih in visokih cen industrijskih proizvodov, previsokih davkov, zaostalosti itd. S temi vsakovrstnimi dajetvami plačuje ljudstvo brezposelne podpore, to je za

Pobesneli fašisti zaradi poraza ki so ga doživeli na naših tleh

BOMBNI NAPAD NA DIJASKI DOM V TRSTU

Komaj so bile končane volitve v Istrskem okrožju so v Trstu fašisti in pa njihovi vredni zavezniki kominformisti, pokazali svoj onemogli bes, da jim napor za ustrahovanje volivcev niso obrodili zaželjenega sadu, razglašili so svoje bistvo ter se Tržačanom pokazali v svoji pravi luči najpodelejših teroristov. Predvčerajšnjem je namreč njihova zločinska roka vrgla ročno bombo na slovenski dijaški dom v Ul. Buonarroti, ki bi, če bi dosegla mesto, kamor je bila namenjena, povzročila strašno nesrečo. Na srečo je bil lučaj prekratek, da se je bomba z močnim pokom raztreščila na dvorišču ter povzročila le manj-

šo materialno škodo s tem, da je zračni pritisk razbil steklo na nekaterih oknih. Če pa bi bomba letela še nekaj metrov ter padla v okno spalnice, kjer spijo najmlajši gojenci doma, bi prav verjetno podli fašistični in kominformistični zločinci dosegli to, kar so želeli: žrtve med slovenskimi dijaki, gojenec edinega slovenskega dijaškega doma v Trstu.

VANDALSKI VDOR NA SEDEŽ DFS BENESKIH SLOVENCEV

Se ni napačila zora nedeljskega jutra, ko se je začelo Istrsko ljudstvo zbirati pred volišči, so v prvih nedeljskih urah fašisti v Sv. Petru Slovenov ob Nadiži ponovno vdrlj v sedež DEMOKRATICNE

Slovenska literatura gori — delo Degasperijevih fašistov v Gorici.

Razočarani italijanski emigranti se vračajo iz Argentine

Z ladjo »Jenny«, ki se je te dni na potovanju v Evropo ustavila v Rio de Janiro se vrača na svoje domove 700 Italijanskih emigrantov, ki so pred kratkim šli na delo v Argentino. Italijanski delavci so se odrekli težkim življenjskim pogojem pod Peronovo fašistično diktaturo. Vračajoči se emigranti izjavljajo, da so bili zapeljani z lažnimi obljubami in primerjajo Peronov režim s Hitlerjevo in Mussolinijevo diktaturo.

Emigrant Buffolini obljublja, da bo v Italiji napisal obsirno razpravo o nečloveškem izkoriščanju priseljencev v Argentini in o lažni propagandi, s katero so bili zaslepljeni.

Francija Policijski teror na dnevnem redu

Predsednik komunistične parlamentarne skupine Jacques Duclos je predložil francoski skupščini interpelacijo o kršitvi ustave s strani francoske vlade, ki je daš ilegalno aretirati iz izgovorom velikega zločina komunistično poslanke v parlamentu, gospo Marie Lambert.

V Brestu pa je policija navalila na delavce, ki so zahtevali izpustitev iz ječe poslanko Lambert in ubila 24 letnega demonstranta, devet pa jih je ranila. Kot da ne bi

še zadostovala krivična aretacija Lambertove, je policija aretirala tudi komunističnega poslanca Alaina. Zato je pričakovati vedno hujšo zaostrovanje gibanja francoskih demokratičnih organizacij proti vladi, ki iz dneva v dan bolj surovo preganja demokratične elemente.

— O —

Pred tovarno »Sneema« v Centillyu v bližini Pariza je policija pomorno napadla skupino delavcev, ki so se zbrali na protestno zborovanje. Pretekli teden je policija aretirala več sto delavcev, ki so tamkaj demonstrirali proti odpustitvi ene tretjine delavcev iz te tovarne.

Sindikati je nato organiziral manifestacijo odpuščenih delavcev pred tovarno. Policija pa je skušala demonstrante razpršiti s streljanjem v zrak in z divjim pretepanjem. Tudi ob tej priliki sta bila dva delavca aretirana.

Nova priprava za čitanje

Znano je, da slepi po vsem svetu uporabljajo za čitanje izbočene črke posebne abecede, ki sestoji iz samih točk. Pred približno 30 leti jo je izumil Francoz Louis Braille. Toda danes preizkušajo nove vrste priprav, ki bodo olajšale slepih napor pri branju.

Ena teh naprav je »stičnik za čitanje«. Slepi ga počasi pomikajo po navadnem tiskanem besedilu. S posebnim »čarobnim stesom« v pripravi se svetlobne slike spreminjajo v zvočne ter prehajajo po slušalki do slepečevega ušesa.

ZA VSAKOGAR NEKAJ

Bajka o Sovjetski pomoči za „vstajo“ v Jugoslaviji

Leta 1942 smo zaman prosili za pomoč

V februarju 1942, ko je bil naš Vrhovni štab v Foči, smo se z Moskvijo sporazumeli, da nam bo poslala pomoč z letali na polje pri Zabljaku pod Durmitorjem v Črni gori. Takrat smo prejeli iz Moskve tole brzojavko: »Omogočeno, nam je v najkrajšem času poslati vam ljudi; — Sporočite natanko, kje bi se lahko naše letalo spustilo. Kakšne opozorilne signale lahko napravite, da se bo letalo zanesljivo in lahko spustilo na tla? Ali imate letalski bencin?

Brzojavka tov. TITA Moskvi: 17. februarja 1942 Nujno so nam potrebna zdravila, jasti proti pegavici. Med ofenzivo je 160 borcev nevarno ozeblilo na nogah —

Poslajte nam municije, avtomatskega orožja, oblek in blaga za obleke borcev. Poslajte nam z letalom in vrzite s padali na Zablaku pri Durmitorju v Črni gori. Tu je znova zapadel sneg in letališča ne morejo sprejemati letal, razen če imajo letala smuči.

Vrhovni štab je v mestu Foči, na osvobojenem ozemlju Bosne. Vaše pošiljke bi bile velikanskega moralnega in političnega pomena. Istega dne 17. februarja, je poslal tovariš TITO še eno dodatno brzojavko:

V zvezi z brzojavko o spuščanju orožja in ljudi s padali na Zablaku v Črni gori dopolnjujem: Kraj je povsem varen na popolnoma osvobojenem ozemlju. Ljudje in potrebstvina se lahko takoj spuščajo, mi pa bomo začeli organizirati letališče.

Da se bo lahko spuščalo v bodoče veliko letalo, pošljite nujno več raznih avtomatov, mitraljezov, municije, signalnih pripomočkov — raket, lahke pehotne topove z municijo, orientacijo za letalo 42,8-16, 48 vzhodno od Pariza.

Na tri Vaše rdeče rakete bomo odgovorili s tremi ognji v razdalji 50 metrov. Začeli bomo 23. februarja.

V brzojavki z dne 22. februarja, ko je bilo že dogovorjeno, da bomo na Zabljaku pričakovali sovjetska letala od 23. februarja ponoči, je tov. Tito poročal v Moskvo potem, ko je poprej navedel znake, ki jih bomo dajali letalom za metanje.

»Nujno nam je potrebna municija a puške 7,9 mm in za ročne mitraljeze 7,9 mm »Zbrojevka« ter razna razstreliva z napotki. To potrebujemo za razbijanje železniških mostov in prog. Po možnosti pošljite peklenske stroje z napotki, signalne rakete s pištolami, ročne svetlomete in nekaj protiletalskih mitraljezov, da jnoglede za komandante, posode za umetni dim. Pošljite nam dovolj vojne opreme in

mobilizirali Vam bomo še 100.000 borcev.

Ce bi nam poslali nekaj padalcev, bi imelo to pri nas velikanski moralni in politični vpliv. Padalci bi bili tu popolnoma varni.

Iz Foče je Vrhovni štab zatikal štabu Durmitorskega odreda na Zabljaku, naj pripravi vse potrebno za sprejem sovjetskih letal, ki naj bi jih pričakovali od 23. februarja dalje. Od tam so s kurirji sporočili, da je vse pripravljeno. Vendar pa je tovariš Tito hotel, da odidem na Zabljak, da bi za trdno vedel, da bo stvar dobro organizirana. Na Zabljak sem prispel 22. februarja zvečer, torej dan prej, preden naj bi začela prihajati letala, da sem utegnil kontrolirati vse priprave.

Veliko polje pri vasi Junča Do, kjer smo pričakovali letala od 23. februarja skozi sedem in trideset noči, je pokrival 2 m visok sneg. Čakali smo na odprtem snežnem polju, oddaljenem od Zabljaka sedem kilometrov. Vsako noč smo hodili tja po gazi in se zjutraj zopet vračali. Tretjo noč je divjal strašen snežni metež. Ostal sem bil na Zabljaku in bil sem v velikih skrbih, da ne bi ljudje zmrznili. Tam smo vzdržali 2 uri, potem pa so se vrnili na Zabljak. Zaradi tega primera smo sklenili zgraditi barako, v kateri bi se lahko straže menjavale, počivali in grele. — Tretji dan je bila lepa baraka zgrajena. Da bi stala na zemlji, smo morali odkidati sneg. Tako je nastal okrog barake pravi snežni zid, iznad katerega sta molela samo vrh streher in dimnik. Vse to je bilo podobno baraki kake polarne ekspedicije. Blizu barake so bile štiri kopice sena, ena v sredini, tri pa okrog nje v določeni razdalji. Pri teh kopicah je stala straža, ki naj bi v trenutku, ko bi zaslišala letalske motorje zažgala srednjo kopico in s puško enkrat ustrelila. Goreča kopica naj bi bil znak za letala. Na ta znak naj bi odgovorili s tremi raketami, potem pa bi naša straža zažgala še drugi dve kopici, kar bi bila za letala znak, da so priletela na pravo mesto in da lahko spuste padala. Strel iz puške je bil znak za našega stražarja, ki je bil v stražnici na pol pota do vasi, čigar dolžnost je bila tudi ustreliti, ko bi zaslišal naš strel, da bi tako obvestil ostale borce dveh vodov (vsak je štel po trideset mož), ki so prenočevali v vasi, naj takoj prihitijo na čakališče.

Da bi ostalo naše letališče tajno, smo prepovedali hoditi v Savniški okraj in odhajati iz njega. Ta ukrep smo uveljavili zelo uspešno, ker smo imeli v okraju razen vaških v vsaki vasi tudi dobro orga-

nizirane partizanske straže, porazdeljene na trideset postaj. Letališče je moralo ostati tajno zaradi Italijanov v Plevlju, ki bi bili lahko poslali italijanska letala in prekrizali naše načrte.

Tovariš Tito je poslal 22. februarja v Moskvo še tole brzojavko:

Ko bomo zaslišali vaša letala v

ameri Zabljaka, bomo zažgali velik ogenj, vaši piloti pa naj odgovore s tremi raketami. Ko pa bomo zažgali še tri ognje, naj piloti vržejo padala.

Višina Zabljaka 1500, Durmitora pa 2500. Pazite na Durmitor.

Preko kurirja sem bil nenehno povezan z Vrhovnim štabom v Foči in ohranilo se je več pisem, ki sva jih v tem času izmenjala s tovarišem Titom!

V pismu z dne 25. februarja mi je tovariš Tito med drugim pisal:

Od Deda (Moskva M-P) še nimam nobenega obvestila o obisku. Dobil sem samo zelo važno brzojavko, v kateri pravi oziroma pred-

laga naj bi Vrhovni štab partizanov v imenu jugoslovanskih narodov naslovil na vse evropske narode, zlasti pa na Francijo in Češkoslovaško, razglas, v katerem bi jih opozoril na to, da se je treba boriti proti okupatorju, na primer, kakor se bore jugoslovanski narodi, itd. Ded je hotel vedeti za naše mnenje in pravi, da bi lahko ta razglas po radiu in tisku kar najbolj razširili. Razume se, da sem takoj odgovoril, da se strinjamo, ker je to res velika čast za našo Partijo in za naše partizansko gibanje. Upamo, da bo ta razglas čez nekaj dni objavljen.

Se nadaljuje

Za naše pionirje

Kje se prepirata dva, tretji dobiček ima

Nekega dne se je zahotelo Sveto-nedelječanom, da bi sezidali nov mlin. Stari je bil pokvarjen in je zato mlet predebelo. Kar so odnesli iz njega, je bilo komaj po sredi preklano zrnje, ki bi ga še konj ne maral est, poleg tega je bilo mokro, ker je mlin mlet samo ko je bil dež, njegova streha pa je bila vsa preluknjana. Ob suhem vremenu ni mlet, ker ni bilo vode.

»Sila ko'la lomik« je pogovor in tako sta dve družini pričeli misliti na postavitev novega mlina. Tekomval sta, katera naj sprejme gradnjo in od katere naj bo mlin. Ljudje so se jezili, ker sta se samo prepirali, mlin pa ni bilo. Prva je trdila, da bo do trgovca zgrajen ako ga prevzame ona, a

druga je njeno trditev in obljubo zamikala, češ da niti do Božiča mlin ne bo. Tako so se prepirali in nazadnje je prvi gospodar zastavil kravo in drugi tudi. Za sodnika so si postavili Torikovega sina, advokata Testadura.

Vsi so bili s tem zadovoljni in prvi gospodar Matija Lovimuhe je najel zidarje, ki so takoj pričeli z delom.

Kmetje so sklenili, da bodo začeli trgati prvega oktobra. Mlin je rasel. Drugi gospodar Matevž Ušesnik se je že praskal za ušesi, njegova žena pa je stokala in objemal asvojo kravo. Lovimuhe je hodil po dvorišču, se oziral na mlin, opiral roke na ven štrleči trebuh, tako, da se je človeku zde-

lo, da nosi tam vrečo pepela in zavijaj svojo glavo v oblak dima iz čedre, se skrivaj posmeheval in silil prste. Toda kmalu ga je ošabnost minila. Bilo je že zadnji dan septembra, mlin pa je bilo treba še pokriti. Sedaj se je vloga menjala. Ušesnikovi so bili veseli, Lovimuhevi pa so stokali, samo gospodar je priganjal zidarje, tako da so nazadnje vrgli orodje v stran in odšli domov. Kljub vsemu Matija ni izgubil upanja. Veste kaj je napravil? Ponoči je vzel rjuhe in odeje iz postelje in pokril mlin, tako, da ni dež, ki je takrat pričel padati, močil notranosti, znak, da stoji lahko rjuhe namesto opeke.

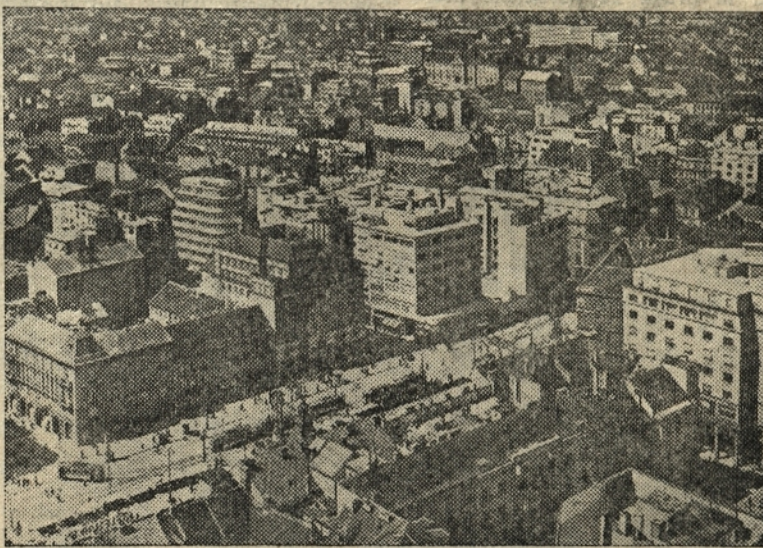
S takim ravnanjem niso bili zadovoljni Ušesnikovi, advokat Testadura, pobožen in pošten človek, pa ni vedel, kako bi razsodil čuden spor. Brskaj je po knjigi zakonov, a kaj takega ni našel.

Prosil je razsodnika, moža postavil, naj pove, čigava je zmaga. »Ali je pravilno, da je na tak način pokrit mlin?« Pokazal je na belo pokrito streho. Ljudje so se ozrli na vrh in vse začudeni obstali, odpirali usta, se spraševali in malo je manjkalo, da jim niso oči zletele iz jamic. Ko so se zavedli pričem so vsi vzkliknili. »Ne eden in ne drugi ni zmagal, zrnje nazaj, kravi pa dajmo razsodniku Testaduri, ker je prišel k nam. Ali ni tako, gospod sodnik?« so vprašali ojuanačenega advokata.

»Da, tako je! Gospod Lovimuhe je hotel slepariti, zato ga moramo kaznovati, ampak tudi gospod Ušesnik nima prav, ker so se plah- izkazale za dobre varovalke pred dežjem. Ker sta torej oba hotela lagati, ju v imenu zakona kaznujem z odvzemom krav.«

Drugi dan so prišli biriči po kravi, moko pa so razdelili med kmete in mlin je ostal v lasti gospoda Lovimuhe.

KDO UGANE?

NA SLIKI VIDITE GLAVNO MESTO ENE IZMED JUGOSLOVANSKIH REPUBLIK. ALI VESTE KAKO SE IMENUJE IN ZAKAJ JE VAŽNO? ODGOVORITE NAM. NAJBOLISI ODGOVOR BOMO NAGRADILI

Slovo

Nadaljevanje in konec

Zopet je hodil okoli hiše, na polje, pogledal sem intja, popanji, gostilničarki in prodajalki. Na sebi je nosil kot breme pozivnico, da se v nekaj dneh prijavi na Distrettu v Trstu. Toda Ciril je odiašal, ni se mogel ločiti od grude, ki jo je že dvajset let močil s svojim potom.

Vzel je motiko in šel na polje, ki ga je dala mati preorati med njegovim zdravljenjem. Prekopaval je tiste kose, ki jih plug ni mogel. Črna gnojna zemlja je dišala, da so se mu širile nosnice. Zrak je bil nasičen njenega vonja, pomešanega z duhtenjem cvetja na češnjah in brusikah, ki so rasle nerazporejene na njivi, kot bi jih kdo vrgel na slepo,

»Kot hleb kruha so te coipe. Dišijo in so tople, kakor bi kruh vzel iz peči, prav take so«, je rekel in znova udaril z motiko ob zemljo in preobračal drago mu zemljo.

Bobni Trst! Bobni, kot bi bil vihar: Booom! Grom gre po tržaskih ulicah. Avtomobili švigajo gor in dol. Bobni kockasti tlak, ko gre mimo tramvaj, kot bi bil potres. Paglavci se podijo po njih, žoge lovijo in konzervne škatlice privzamejo na tramvaje, da streljajo in ropotajo po Via dell'Istria. Ob robu široke ceste vozijo Istranke svoje stvari v Trst — in vovzi ropotajo, kot bi šel tramvaj.

Mi se peljemo v tramvaju, ki ropota in se trese kot vozovi. Oče nosi na kolenih težak kovčeg in gleda v tla. Mama drži brata na sprednik,

kolenih, ob težki torbi. Da vse je težko, ker oče gre »brani domovino«! Z bratom gledava skozi okno na ulico: hitrejši smo kot pešci! Haha! Hiše beže in izginjajo, kot bi jih kdo lovil.

O! Groza! V Trstu je pekel! Prišli smo vanj! Cuj, kako grmi v njem: Brrrrrom — brooommbroom!

»Mama, bojim se!«

»Tudi jaz se bojim!« sem rekel in se stisnil k mami.

»Nič se ne bojta! Otroka!« je rekel oče in naju potrepil po ramah in poljubil. »Nič se ne bojta!«

Hej! Zopet smo prišli na svetlo! Nič več nismo v peku!

»Je res, mama, da smo ubežali hudobcem, kaj ne mama?« je rekel bratec.

»Da, ubežali smo jim. Naj le hočejo kaj narediti, jih bodo dobili po repu; seveda jih bodo obili!« je rekla mama in naju poljubila na razgreti čelci.

»Stazione Centrale« je rekel

Mama je vzdihnila in vstala, tudi oče je vstal: »Hudič!« je zaklel. »Ne kolni, vsaj sedaj, ko se poslavljava, ne kolni, vsaj sedaj ne!«

Milanski vlak je zapiskal. Oče je naju poljubil, poljubil je mamo in nago skočil v oddelek za vojsko, ki gre »brani domovino«.

Stresa se in puha oblake dima v nebo zver, ki nosi v svojem trebuhu očeta. V daljavi tonejo skale, z njimi tone mesto Trst in njegovega groma ni slišati. Morje se zaganja v obalo, kot bi jo hotelo izpodkopati: da ne bo več na mriju vlaka, ki grme vozi slovenske istrske može v tujino, kjer izginjajo in žene dobivajo osmrtnice in vabila, da pridejo po pokojnino. Toda moža ni več in polje čaka krepke roke, ki jo je odnesel vlak nad bregom, ob katerega se zaganjajo valovi našega morja, ki ga burka kraška burja.

Ob pomolu švigajo avtomobili in čolni se zibljejo; na njih šivajo ribiči mreže za nov lov. Mama na-

ju drži za roki in midva capljava ob straneh. Ozirava se po morju in po izložbah. Tramvaj se ustavi in mi vstopimo.

»Mama, kam je šel očka?« je vprašal bratec, medtem ko zunaj beže hiše kot bi jih kdo lovil.

»Po sladkorčke je šel. Vama jih bo prinesel, samo če bosta dobra.«

»Sčava! Qui non si parla quella lingua dei pastori, come si parla in Lubiana! Sčava!« je rekla nališpana gospodična z rdečimi žnablji kot pasji jeziki.

»... koša donanda sinjorina?« je rekla mama.

»Sčava, ti mena della polizia, sčava!« je rekla gospodična s pasjimi žnablji.

Tramvaj se je ustavil. »Pojdimo!« je siknila mama skozi zobe in izstopili smo sam, brez četa, ki ga je odpeljal vlak nad bregom! Gospodična nam ni odpeljala na polico, ubežali smo ji!

Vatovec Z.

»ISTRSKI TEDNIK« NAŠEMU KMETU

Kmečke obdelovalne zadruge in razvoj našega kmetistva.

Ko pri nas govorimo o kmečkih delovnih zadrugah, moramo imeti vedno pred očmi dejstvo, da te ne pomenijo samo izboljšanje položaja njihovih članov, marveč da pomenijo izboljšanje gospodarskega položaja in kmetijstva sploh.

Koliko zadruga lahko vpliva na izboljšanje položaja nam pri nas najbolj prikaže Kmetijska obdelovalna zadruga Puče.

Ob ustanovitvi zadruge niso imeli vsi člani skupaj niti enega vola. Imeli so enega konjčka, mezga in nekaj olov. Danes ima zadruga, sicer z večjim številom članov, 16 volov, 2 bika, 21 molznih in 6 nemolznih krav ter 6 konj. Število godne goveje živine je za 61 družin z 287 članj sicer še malo, ali že to, da imajo enega junca, 10 junic in 17 telet, se vidi, da nameravajo povečati število govedi, kakor trdi tov. Ficboe, član zadruge, samo z domačim podmladkom.

Ta način povečanja števila živine ima več prednosti, predvsem je mogoče gojiti samo odrano in zdravo pasmo. Izbira se laže vrši. Med tem se zadruga tudi pripravlja na povečanje kultur, ustreznih za živinorejo in obenem stopnjevanje pripravlja in izboljšuje hleve, senike itd.

Z ozirom na to, da je pri nas

Bolj razveseljav pojav je razvoj prašičereje. Ze sama zadruga Puče nam izkazuje lepo število prašičev. V sicer na 61 družin 90 prašičev. V resnici jih je pa več, ker se število prašičev vedno menja bilo z zakoljem bilo s prodajo, ali lahko rečemo, da sta v pučanski zadrugi prišla lansko leto dva prašiča na družino, brez tega kar je zadruga klala za skupno uporabo in one prašiče, ki so bili prodani drugim zadrugam.

Tak razvoj prašičereje je bil mogoč v Pučah in Koštaboni in tudi pri drugih zadrugah, samo zaradi načrtnega gospodarstva v zadrugah in pomoči, ki jo je nudila Ljudska oblast.

V zadrugah se pa posveča še vedno premočno pažnje drobnim živalim, predvsem perutnini in kunčjem. Posebno za gojitev perutnine bi lahko vsaka zadruga odredila kakšno ženicu ali starčka, ki naj bi se s tem bavila in sicer ne samo za »ohišnico«, marveč v večjem obsegu, za zadrugo, odnosno za trg.

Po naših mestih se še vedno čuti pomanjkanje jajc in opaža barantanje z njimi. Dolžnost zadrug mora biti, da se tudi ta pomanjkljivost odpravi in prinese jajca in perutnino na trg v dovoljni meri za domače potrebe.

Boršt, Hrvoji, Marezige, Sv. Anton itd. imajo pa večje možnosti za gojitev puranov in kokoši (posebno domače pasme), ki se radi pasejo.

Perutninarstvo lahko predstavlja za zadrugo visoko aktivno postavko v združenem gospodarstvu, poleg tega pa v splošnem gospodarstvu igra odločilno vlogo pri zbolšanju živinoreje. Pojav perutnine na mesnem trgu bo omejil konzum govedine in svinjskega mesa, poleg tega se bo s tem olajšalo stanje bčnikov.

Zadruge bodo v dogledni dobi to stanje izboljšale kot regulatorji gospodarskega ravnanja in kot pospešniki gospodarskega razvoja in socializma na vasi.

S tem se bodo tudi tesneje povezale z mestnim delavstvom in delovno inteligenco ter jim nudile boljše življenjske pogoje, če postavijo na trg predmete, ki jih do sedaj ni bilo, ali so pa prišli po ovinkih in s špekulantnimi nameni.

DRUGO pretakanje vina

Drugič moramo vino pretakati spomladi in sicer predno nastopi toplo vreme. Zaradi naraščajoče toplote v kleti postane vino v sodu nemirno. To se navadno zgodi istočasno, ko trte ozelenijo ter cvetijo in zato pravijo, da je tudi vino začelo »vestiti«. Pri tem postane vino čisto motno. Zato mora vsak razumen vinogradnik vino prej pretočiti, preden v njem nastane to gibanje. To gibanje vina povzroči glivice, ki pospešujejo zorenje vina. Vino pretakamo ob lepem in tihem vremenu v zaprti kleti. Pretakamo prav tako, kakor prvič, le s to razliko, da ni potrebno vino toliko zračiti, kakor pri prvem pretakanju. Pri tem pretakanju gre zato, da ločimo čisto vino od droži, ki so se po prvem pretakanju vsedle na dno posode. Če bi vino pri drugem pretakanju močno zračili, bi zaradi izhlapevanja ogljikove kisline postalo prazno in ubito. Tega pa pri nas ne moremo doseči, ker naša vina so najboljše mlada. »ko režejo jezik«. V drugem letu postanejo naša navadna vina prazna in izgubijo na vrednosti.

Vse drugače je to pri sortiranih vinih, ki v starosti pridobijo na okusu in vrednosti. Zato pretakajte sedaj spomladi vino tako, da se bo pri pretakanju čim manj »ubilo« in da bo čim manj v dotiku z zrakom. Najbolje dosežemo to s sesalko, ki bi jo moral vsak umen kmetar imeti.

Pri drugem pretakanju je potrebno sode nekoliko močnejše zažveplati, kakor smo to storili pri prvem pretakanju. Še bolje pa je, če dodamo vinu kalijevega bisulfit. Če vino ne izpreminja barve, zadostuje 7 gramov na vsak hektoliter vina.

po večja naša ljudska oblast veliko pažnje tudi povrtinam, ki so za naše ozemlje zelo značilne in obenem zanesljiv vir dohodkov za naše delovno ljudstvo! Velike uspehe pa opažamo tudi na vseh ostalih gospodarskih področjih! Naši delovni ljudje znajo ceniti velike pridobitve Narodno osvobodilne borbe in zaradi tega ne bodo nikdar dopustili, da bi se povrnil staro časi!

mi obstoja včasih tudi šaljivo razpoloženje. Tečajnika Benčiča pa imajo kot poveljnika za take »iznajdljivosti«.

Po kosilu smo se pogovarjali še o raznih stvareh.

»Tudi na udarniško delo gremo najmanj vsak teden enkrat. S tem pomagamo graditi mladinski dom v Mošnjah.«

»Kako pa z vašim kulturno-prosvetnim delom,« me je zanimalo.

»Niti na to ne pozabljamo, saj se učimo igre »Razganc«, ki jo bomo igrali ob koncu tečaja v ljudskem domu v Mošnjah. Pri tem bo sodelovala tudi tukajšnja mladina, s katero se prav dobro razumemo.«

S knjigami v rokah se nam je pridružil Mirko, zelo spreten mladenič in kakor so drugi povedali, ne zapravlja niti trenutka. Ves prosti čas izrabja za učenje.

»Do prvega maja nas loči le še malo dni, komaj dober mesec,« je odločno dejal Mirko Gunjač, »zato moramo napeti vse sile, da se bomo čim več naučili, kajti naše ljudstvo in naše zadruge nas težko pričakujejo, da jim bomo mi kaj pokazali, česar sami še ne vedo.«

Tako delajo bodoči brigadirji naših zadrug.

Sonce je bilo že daleč na zahodu, ko sva zapuščala Mošnje. Ker nama je bila pot že znana, sva kaj kmalu prišla v Radovljico in nato po desnem bregu Save Bohinke v Ribno, Gildo Baruca

Naši kmetje živijo vedno boljše

Za časa fašizma je delovno ljudstvo preživljalo v Istrskem okrožju najtežje dneve v svoji zgodovini. Kdo se ne spominja »kant«, to je bobna, ki je tako pogostoma pel svojo žalostno pesem ter prinašal smrt marsikateremu srednjemu ter malemu kmečkemu poselniku in tudi obrtniku? V kolikor pa naš delovni kmet tedaj še ni izgubil svoje zemlje, je živel v stalnem strahu, da se je kmalu polastijo njegovi sovražniki. Mnogo naših ljudi, ki so prišli ob svojo zemljo, se je takrat zateklo v Jugoslavijo, si tamkaj iskalo dela ali se pa mukoma prebijalo, takorekoč brez vsakih potnih listin v Francijo ter druge dežele v upanju, da si tamkaj najde primerne zaposlitve. Rušenje gospodarskih temeljev našega delovnega človeka je bilo načrtno. O tem bomo še govorili! Iznašali bomo izvirne dokumente, ki govorijo zgovorno o tem nečloveškem početju! Ko je naše delovno ljudstvo vzpostavilo svojo oblast, se je oddahnilo. Sedaj ni več brezposelnosti in ne nevarnosti, da bi šlo premoženje naših delovnih ljudi na boben!

Položaj našega delovnega ljudstva se je močno poslabšal, čim so se na tem ozemlju po prvi svetovni vojni pojavili italijanski imperialisti. Od tedaj se je trpljenje vedno bolj stopnjevalo. V listu »L'Istria agricola« od 31. XII. 1928 najdemo dopis iz južne Istre, v katerem je rečeno dobesedno: »Zakol prašičev, ki je komaj začel, je že tudi končal. Zelo redki so bili tisti srečni ljudje, ki so lahko gojili ter odebili prašiča, kajti primanjkovala so vse vrste hrane«. V istem listu od 30. XI. 1928 pa opazuje nekdo položaj v Koprščinu ter

med ostalim ugotavlja tudi sledeče: »Kmetovalec emigrira ter odhaja v Ameriko v prepričanju, da bo tako lahko izboljšal svoj gospodarski položaj; med tem pa izgublja naše podeželje potrebno delovno silo.« Tako je bilo tedaj! Danes je vse drugače! Doseženi uspehi odpirajo nove in nove možnosti. Blagostanje je v stalnem porastu! Pred vojno je bilo v našem okrožju morda od 4500—5000 prašičev, toda leta 1948. se je v našem okrožju zaklalo že 6368 prašičev, naslednjega leta je število zaklanih prašičev naraslo na 7665. letos pa je v reji že nad 9000 prašičev! Našemu delovnemu ljudstvu ne bodo več primanjkovala maščobe, naš kmet je že zdaj rešen tudi mnogih drugih skrbi!

Nekdaj so naši ljudje poznali le bedo. Fašizem jih je od leta do leta vedno bolj izganjal iz zemlje. Emigracija je vedno bolj naraščala. Naši ljudje so morali v tujino s trebuhom za kruhom. Danes je doma dovolj kruha! Zemlja, katere so se polasčali sovražniki našega delovnega ljudstva, je v mnogih slučajih ostala tudi neobdelana! Fašizem je bilo predvsem na tem, da iztrebi naše delovno ljudstvo. Po osvoboditvi pa je zapuščene ter neobdelane zemlje vedno manj. Kmetje ter vrtnarji obdelujejo zdaj z veseljem svojo zemljo, ker dobro vedo, da bodo plodovi z zemlje njihova last. Opaža se, da je v našem okrožju vedno več takih površin, ki so zasejane s povrtinami. Tako je bilo na pr. leta 1947 v našem okrožju 2262 ha zasejanih povrtin, leta 1948 je površina povrtin narasla na 2912 ha in leta 1949 že na 3240 ha! Ta pojav je zelo razveseljav in dokazuje, da

V Pučah orjejo zadrugniki svoja polja s traktorji

skoraj vsako leto pereče vprašanje kme, se razvoj goveje živine ne more vršiti prenažno in tudi ne bo mogoč zavzeti tisti obseg, ki bi ga z ozirom na potrebe moral zavzeti.

Nekatere zadruge imajo sijajne možnosti za razvoj perutninarstva, ne samo kokoši marveč tudi puranov, gosi in rac. Slednje posebno v Sečalu, Sv. Luciji, Strunjanu, Ankaranu, Serminu, Dekanih itd.

Med bodočimi brigadirji naših zadrug

Toplo je sijalo sonce na nebu ter prebujalo zemljo v zgodnjo pomlad.

»Kod naj bi jo ubrala za Radovljico?« vprašujeva z Umbertoom voznika, ki je pravkar prihajal z levega brega Save Bohinke.

»Čez most, potem naravnost po kolovozni poti, ki pelje prav pod Radovljico, kjer se Savi združujeta,« je zamrmral voznik. Skoraj ga nisva razumela, pa sva jo vendarle ubrala čez most. Prav do tam, kjer se združita Savi, nama je ves čas na desni strani zapiral nebo gozd, na levi pa nama odpiral pogled na strme Karavanke široka Sava, katere breg je gol. Ze sva prehodila ozko dolino Save, ko se pred nama razteza široka Radovljiska kotlina, z žitom posejanimi polji in po sredi mogočna Sava, ki si dalje utira pot proti Kropi, Kranju in dalje.

Radovljica ni veliko mesto, vendar sva bila skoraj v zadregi, če bi ne bila vprašala, kam naj se obrneva, da bi prav prišla v Mošnje.

Naravnost do križišča, nato pa dalje po glavni cesti do drugega križpotja, tam pa kreneta na

desno, za dve minuti sta v Mošnjah, vsega pa imata do tja dobre trideset ure, nama je razlagala Radovljčanka.

Za nama je ostala Radovljica, pred nama pa ravna asfaltirana cesta.

Nedaleč od glavne ceste stoji za gričem trinadstropna stavba. Zgledalo je, da je v njej nekdanji moral živeti kak grof in kot sva pozneje zvedela to tudi drži. Sodila sva po bližnjih gospodarskih poslopih, ki ki so jo obdajale.

Naposled stopiva na dvorišče ter si ogledujeva okolico.

»Da, najbrž bo to brigadirska šola.«

»Pouk imajo do enih,« nama je rekel ekonom.

»Fred vojno je tu živel grof in vse to je bilo v njegovi posesti. Tu je izkoriščal naše ljudstvo tako, da mu je moralo garati na žive in mrtve. Bil je baje Francoz. Ko je šel, da mu preti nevarnost jo je odkuril. Danes ne ve nihče, kam je šel. Prvo kar je naju zanimalo odšel. Najbrž je kje pod kroglo obležal. Vse njegovo bogastvo pa je ostalo. To je danes vseljudska imovina,« je pripovedoval ekonom.

Medtem je prišel tudi upravnik šole. Prvo kar je naju zanimalo je bilo: »Kako pa z našimi fanti, bodočimi brigadirji naših kmečkih delovnih zadrug?«

»Pridni fantje so in imajo voljo do učenja, le da jim pri tem seveda dela težave jezik. Toda to od njih niti ne zahtevamo, kajti razumljivo je, da je tega kriv italijanski režim. Drugače se fantje zelo trudijo, da bi odnesli čim več s tega tečaja« nama je dejal tov. upravnik.

»Drrr Drrr,« se je oglasil zvonec na hodniku in oznanjal konec pouka. Iz razreda se je vsula gruča kmečkih fantov in deklet.

»Zdravo Jože!« se pozdraviva z vaščanom. »Zdravo,« je sledilo drugih deset pozdravov. Človeku se zdi, da je v trenutku ko stiska prijatelju roko, ves srečen, bolj kot kdaj koli v življenju. Seveda pogovor ni zaostajal, najprej od kod in kako, nato pa še vse drugo.

»Kako pa z vami fantje?« »Ze gre, ze gre, samo jezik nam dela težave in ga moramo zato držati za zobmi, ali pa po svoje odgovoriti, da te nihče ne razume. Seveda nam gre vedno bolj, ampak več kot toliko ne moreš. Kaj bi se hotel od mene, ko sem prišel sem, se nisem znal niti po slovensko podpisati. Potem, pa je razumljivo, da če dosežeš vsaj toliko, da se ne zgubiš po Sloveniji je za nas, mislim dovolj,« je dejal bodoči zadrugni brigadir iz Puč.

»No, saj niti ne zahtevajo od nas toliko kot od domačinov,« je pripomnil Babič.

»Veš kaj! O marsičem bi se dalo povedati, če bi sedeli pri litrčku istrskega refoška,« je šaljivo dodal Kocjančič.

»Pa saj to ni taka reč, saj ga imamo tudi tukaj, četudi je dražji,« je pokimal Viljem.

»Je, vendar ne tako kot je naš,« je dodal Beržan.

»Kako pa z ostalimi predmeti v učenju?« je vprašal Umberto.

»Ja, računstvo in jezik, za ta dva predmeta se bo treba boriti. A z ostalimi še kar gre. Politika, organizacija, poljedelstvo, planiranje pa tudi praktično delo nam ne dela velikih težav. Predavatelji se zelo trudijo, da nam bi bila snov čim bolj razumljiva. Toda škoda, da bomo morali končati že prve dni maja, ko bi bila za nas najboljša doba, da začnemo dobro razumeti te stvari,« je dejal Jože. »Jaz bi bil zato, da bi še za štiri mesece ostali tukaj!«

Praktično se bomo že izpopolnjevali doma, v naših zadrugah,« je pripomnil Babič.

Jasno, saj so nas poslali zato na tečaj, da bomo pozneje lažje delali in razširjali zadrugno misel med naše kmete, ter se obenem tudi učili,« je rekel Viljem.

Tovariš Benčič je bil tokrat dežurni, zato je moral pozvoniti, da se zberejo tečajniki k obedu, ki je (kakor sami pravijo) »najboljša in najsrečnejša ura v dnevu«. Med nji-

Zaupali smo svojo usodo ljudem, za katere vemo, da nas vodijo v srečnejšo bodočnost

STRELSKI ŠPORT PRI NAS

Pred dobrim mesecem se je v okviru SSD »Proleter« ustanovila poleg drugih sekcij tudi strelska sekcija, ki je začela predvsem mladino. Streljanje je zelo priljubljeno šport pri vseh narodih. V Jugoslaviji pa je to tradicija, ker so si narodi Jugoslavije skozi stoletja branili svoje pravice in svobodo z orožjem v roki. To nam potrjujejo zgodovinska dejstva in zlatini črkami zapisana imena borcev za svobodo vse od Matije Gubca pa do najslavnejšega podviga naših narodov, ko so uničili mogočne armade fašističnih okupatorjev.

Z golimi rokami so si priborili orožje, ga znali uporabljati in zmagati. Danes je v Jugoslaviji strelski šport množičen. Mladina se zaveda važnosti znanja strelske umetnosti v miru in vojni, obenem jim ta šport nudi možnost viteške borbe v medsebojnem tekmovanju in spo-

znovanju drug drugega, kajti tekme se prireajo po vseh republikah, kjer se srečujejo najboljši strelci. Med posamezniki imamo v Jugoslaviji svetovne strelce. Tako je ekipa Jugoslavije na lanskem svetovnem prvenstvu v Argentini zasedla drugo mesto, kar je izreden uspeh za jugoslovanski strelski šport. Imena, kakor Čestnik, Mihenko, Prauhart, bratje Markovič, Cukič in drugi so znana vsem športnikom širom sveta.

Iz izkušenj in zgleda Jugoslavije smo tudi v našem okrožju organizirali strelski šport. Ze prvo otrokovo streljanje je pokazalo, da je ta šport našemu ljudstvu zelo priljubljen in lahko rečemo, da je to naš ljudski šport in da ne zaostajamo za drugimi.

Ninamo še primernih športnih strelišč. Vse pa bomo napravili, da si jih bomo zgradili. Zgradili si jih

bomo sami in to: povsod, kjer bo potrebno in lahko. S tem bomo strelstvo še bolj približali našemu človeku, kateremu tudi pripada, ker do sedaj mu ni bilo dostopno. Ze prvi strelci, ki smo jih dali v tako kratkem času v Kopru, Dekanah, Smarju, Portorožu, Bujah, Novem gradu, Groznanju, Umagu in Marušičih, so nam pokazali prav lepe uspehe. Z veseljem smo sprejeli vabilo Strelske zveze Slovenije, ki nas vabi na tekmovanje v Ljubljano. Skušali se bomo dostojno pripraviti na to težko preizkušnjo, ker se zavedamo, da je naša strelska sekcija še mlada in ne dovolj izurjena za precizno streljanje, kot ga zahteva športno tekmovanje. Zato pa je naša največja skrb, da častno zastopamo naše društvo »Proleter« pri teh in drugih tekmah, ki bodo sledile, in da utrdimo bratstvo enotnost med Slovenci, Italijani in Hrvati, da bomo kot bratje uživali srečnejše dni v svobodi, katero smo si sami priborili. A. Gruden.

Delo Zveze vojnih invalidov

Da bi odpravila mrtvilo pri delu na organizacijskem področju invalidske organizacije je Zveza postavila in sprejela svoj letni plan dela.

V prvi vrsti je potrebno poudariti, da nima naša invalidska organizacija baze, to se pravi, da še niso postavili okrajni odbori zveze, ne krajevni odbori, ali poverjeništa. To nalogo je organizacija v svojem planu dala sprejeti kot osnovno, kajti od postavitve močne organizacijske mreže na terenu je odvisno vse delovanje. Razumljivo je, da z dosedanjim organizacijsko obliko ni mogoče izvrševati osnovne naloge na organizacijskem področju dela, kajti naloga okrožnega odbora bi morala biti le ta, da rešuje splošna vprašanja in daje direktive (navodila) osnovnim organizacijam, dajem se je morala do sedaj ukvarjati s podrobnostmi. Toda kljub slabi organizacijski strukturi je zveza ustvarila organizaciji močan gospodarski sektor saj ima že danes organizacija dva hotelska obrata, pet gostinskih in en obrtni obrat, a v adaptaciji en gotinški obrat. Jasno pa je, da ima zveza, zahvaljujoč se pomoči Ljudske oblasti, še niz možnosti za razvoj svojega gospodarskega sektorja s prevzemanjem in postavljanjem gospodarskih podjetij, k čemur bo v nadalje sistematično pristopila še aktivneje. Z gospodarsko okrepitevijo naše organizacije bomo prispevali k izboljšanju življenjskih pogojev naših invalidov. Pri tem moramo naznačiti glavno vprašanje, ki ga je rešila in ga izvaja invalidska komisija, to je zaščita invalidov po zakonu o vojaških vojnih invalidih, kar nam kaže skrb ljudske oblasti pri reševanju gmočnega vprašanja ljudi, ki so v narodno-osvobodilni borbi žrtvovali lastno zdravje, življenja mnogih sinov, očetov in moč za blagor domovine. Ljudska oblast je izdala Zakon, po katerem so zajamčeni življenjski pogoji vsem osebam, ki so kakor koli fizično poškodovane v narodno-osvobodilni borbi.

Eno vprašanje pa ostaja še vedno nerešeno, oz. na pol rešeno, in to je uzakonjena zaščita vseh oseb, prizadetih ob vršenju vojaških dolžnosti v prvi svetovni vojni, pri čemer ne smemo pozabiti na važna dejstva in krivice, ki jih je tem osebam povzročila fašistična Italija. Imamo primere, da so invalidi izgubili invalidske pravice zaradi njihove politične in nacionalne zavesti ali pa, ker se niso hoteli vpisati v fašistično stranko. Poleg tega so primeri slabe in nepravilne ocenitve zmanjšane fizične sposobnosti ter v zvezi s tem nepravilne dodelitve invalidnin. Zaradi tega na ta način nujno t po iz-

vedbi pregleda vseh invalidov iz prve svetovne vojne, kar se bo lahko zgodilo po sprejemu novega Zakona, po katerem se bodo pravice invalidov iz prve svetovne vojne izenačile s pravicami, ki jih uživajo invalidi iz narodno-osvo-

bojne borbe. To pereče socialno vprašanje je začela naša Ljudska oblast že proučevati in prepričani smo, da ga bo v najkrajši dobi na pravilen način tudi rešila.

FLRJ je najboljšo tržišče in vir surovin za našo industrijo

Tovarne AMPELEA in ARRIGO. NI v Istri, ter DE LANGADE v Kopru so pred vojno dobro uspevale, ker so se naletale na ribolov v istrskih in kvarnerskih vodah in so poleg tega uvažale velike količine svežih in soljenih rib iz Dalmacije in Turčije.

Takoi po vojni so se te tovarne

čile tovarnam surovin po stalnih cenah. V mrtvi sezoni ribolova predelujejo tovarne soljene domače in jugoslovanske ribe. Belo pločevino in rafinirano jedilno olje uvažajo tovarne iz Jugoslavije, ki je danes glavni dobavitelj surovin in odjemalec proizvodov. V tovarnah so uvedli nove de-

TUDI V NASIH TOVARNAH SO TEKMOVALI NA ČAST VOLITEV

znašle v krizi, ker so bila zunanja tržišča zaprta, tako za plasman proizvodov kakor za nabavo bele pokositrane pločevine. Naša ljudska oblast je takoj pristopila k reševanju tega perečega vprašanja.

Izvoz svežih rib v Trst je bil prepovedan, s čemer je bila zagotovljena najvažnejša surovina. Kapaciteta istrskega ribolova je bila tudi povečana z novimi ribiškimi enotami. Oblast je tudi določila odkupne cene, ki zagotavljajo ribičem stabilen zaslužek neodvisen od variacij cen. Obenem pa je zajam-

lovne sisteme, s katerimi je odpravljeno prejšnje izkoriščanje delovne sile, ki jo sestavljajo po večini žene. Pred vojno je dobila delavka v oddečku za filate od 30 do 50 cent. lire na uro, danes za isto delo dobi po 15,50 do 17,50 din. Uvedli so sistem norm na podlagi ugotovljene povprečne storilnosti, kar omogoča delavcem, da dobijo zaslužek, ki prekaša vrednost predvojne mezde. V zadnjem času uvažajo brigadni sistem dela, ki pomeni tudi korak naprej pri povečanju storilnosti dela.

Zasedanje Okrajnega ljudskega odbora Koper

V NEDELJO, DNE 23. APRILA BO OB 9. URI ZJUTRAJ V KOPRU V GLEDALISCU »RISTORI« PRVO ZASEDANJE OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA KOPER.

Tajnik S. F. S. N. Predsednik
Knez Ivan Corsi Vittorio

Dnevi množičnih organizacij

V ZADNJEM TEDNU PRED PRVIM MAJEM BODO STOPNJEVALE VSE MNOŽICNE ORGANIZACIJE SVOJO DELAVNOST, S TEM BODO PRISPEVALE NAJVEČJI DELEŽ K VELICASTNI PROSLAVI TEGA NAJVEČJEGA PRAZNIKA DELOVNEGA LJUDSTVA. MNOŽICNE ORGANIZACIJE SO SESTAVILE NACRT, PO KATEREM SO ZA VSAKO IZMED NJIH DOLOČENI POSEBNI DNEVI, IN TO:

NEDELJA 23. APRILA DAN SIAU. — PONEDELJEK 24. APRILA ENOTNI SINDIKATI. — TOREK 25. APRILA ZAM. — SREDA 26. APRILA DAN TISKA. — ČETRTEK 27. APRILA ZP. — PETEK 28. APRILA AFZ. — SOBOTA 29. APRILA LJUDSKA TEHNIKA. — NEDELJA 30. APRILA SLOVENSKO-ITALIJANSKA LJUDSKA FRONTA. v

Okrajne in krajevne organizacije bodo sestavile svoje programe, ki bodo objavljeni v »Primorskem dnevniku«.

Radio Jugoslovanske cone Trsta

SPORED ODDAJ

od 23. do 27. aprila 1950

Poročila v slovenščini vsak dan ob 7,00 (ob nedeljah ob 7,30) 13,00, 19,30 in 23,05.

Poročila v italijanščini vsak dan ob 6,45 (ob nedeljah ob 7,15), 12,45, 19,45 in 23,00.

Poročila v hrvaščini vsak dan ob 18,45.

Pregled tiska v slovenščini vsak dan ob 14,45.

Pregled tiska v italijanščini vsak dan ob 14,30.

Politične aktualnosti v italijanščini vsak torek, sredo, četrtek in petek ob 17,30.

Vsak dan od 6,30 do 6,45 in od 7,15 do 7,30 (ob nedeljah od 7,00 do 7,15 in od 7,45 do 8,15) jutranja glasba.

Nedelja, 23. 4. 1950

8,15 Operna orkestralna glasba, 9,00 Kmetijska ura (slov.), 9,30 Kmetijska ura (ital.), 10,00 Folklorna glasba, 10,45 Oddaja za Bujščinu (hrv.), 11,15 Slavni solisti pred mikrofonom, 11,45 Našim ženam (slov.), 12,00 Glasba po željah (slov.), 13,15 Virtuozji na harmoniki, 13,30 Pionirska ura (slov.), 14,00 Glasba po željah (ital.), 17,00 Oddaja za podeželje (slov.), 19,45 Poje zagrebški vokalni kvintet, 20,15 Grieg: Klavirski koncert v a-molu, 20,45 Politični pregled (ital.), 21,00 Folie di primavera (ital.), 22,00 Spontni pregled (ital.), 22,15 Iz opernega sveta.

PONEDELJEK, 24. 4. 1950

12,00 Opoldanski koncert, 12,30 Poje Zore Kržišnik, spremlja veseli kvintet, 13,15 Pevski koncert Potrate Pavle, 13,45 Jezikovni pogovori (slov.), 14,00 Skerjanc: Trio za klavir, violino in čelo; izvaja Variborški trio, 17,00 Pesta glasba, Iz znanstvenega sveta (ital.), 18,15 Iz opernega sveta, 20,00 Feljton 17,30 Spontni pregled (slov.), 18,00 (ital.), 20,15 Pojejo »Fantje na vasi«, 20,45 S Tržaškega ozemlja (slov.), 21,00 Čajkovski: Serenada za godalni orkester, 21,30 Pojejo znani italijanski pevci, 22,00 Zivljenje jugoslovanskih narodov (it.).

TOREK, 25. 4. 1950

12,00 Rakov: Koncert za violino in orkester, 12,30 Virtuozji-čelisti, 13,15 Folklorna glasba, 13,45 Kulturni pregled (ital.), 14,00 Igra orkester Radia Ljubljane, 17,00 Pesta glasba, 18,00 Ljudska univerza (ital.), 18,15 Predkvalifikacijske izjave godalni orkestri, 19,45 Kulturni pregled (slov.), 20,00 Opera.

SREDA, 26. 4. 1950

12,30 Pojejo znani basisti, 13,15 Koncert pevskega dueta Doles-Jagodic, 13,45 Gospodarski pregled (slov.), 14,00 Igra veseli kvintet, 17,00 Pesta glasba, 18,00 Z našim ljudstvom (ital.), 18,15 Klavirski koncert Pavla Sivica, 19,45 Slovenska lahka glasba, 20,00 Brahms: Dvojni koncert v a-molu op. 102, 20,30 Radijski obzornik 1950 (ital.), 21,00 Literarna oddaja (slov.), 21,30 Igra zabavni orkester, 22,00 Iz baletnih suita.

ČETRTEK, 27. 4. 1950

12,00 Operna glasba, 12,30 Priljubljene melodije, 13,15 Odlomki iz klavirskih koncertov, 13,45 Našim ženam (ital.), 14,00 Orkestralna glasba, 17,00 Pesta glasba, 18,00 Samospevi za glas in klavir, 18,20 Beethoven: Simfonija št. 8 v F-duru op. 93, 20,20 Pogovori o jeziku (slov.), 20,30 Poje komorni zbor iz Trsta p. v. Ubaldia Vrabca, 21,00 Radijski obzornik (slov.), 22,00 Potovanja po socialistični Jugoslaviji (ital.), 22,20 Dueti iz italijanskih oper.

OBJAVA MATIČNEGA URADA V KOPRU

Seznam rojenih v Kopru meseca marca

Pellasciar Giuseppe, Malattia Dorian, Ploča Boris, Zucca Mariella, Jovelič Gordana, Mazzelli Marino, Denich Loredana, Farra Rosanna, Bonazza Madija, Apollonio Franca, Coronica Paolo, Auber Giuliano, Zorzet Eleonora, Sabadin Edwin, Gonich Dina, Brajnik Edwin, Martinčič Rosetta, Apollonio Daniela, Tonel Ruigino, Babich Edi, Ghersinich Gianni, Zavez Ointo, Raubar Magda, Jež Volko, Cupin Lina, Vukelič Mirjana, Lusignaz Dorina, Peroša Sonja, Furlanič Jadran, Deroš Rina, Degraši Fulvio, Stokovič Neda, Ravalič Sonja, Grbac Lucjan, Rjavec Roman, Garzia Antonio, Sabadin Rudolf, Markežan Silva, Stocovaz Eugenia, Civran Nadia, Titonev Edi, Bertok Nadja, Vascotto Marina, Vascotto mrtvo cojen od dvojčkov, Battaglia Marino, Tremul Loredana, Bonin Dariko.

Seznam umrlih v Kopru v marcu

Železnjak Kristina, Zampiero Klementina, Pecchiari vdova Zamarin Caterina, Bonivento Vincenzo, Danelut Antonio, Bondei Anton, Pobega Giuseppe, Baseggio Amelia, Tramul Caterina, Bubola Giovanni.

Poroke v marcu

Gobo Anton, oficir JA in Furlanič Armanda, uradnica, Peroša Franc, knež in Bašec Leopolda, gospodinja, Čušmanič Ivan, radiotehnik in Vissich Dora, hišna.

Priloga „Istrskega tednika“

Koper, Izola, Piran ne bodo nikdar več v rokah italijanske imperialistične buržuazije

»Najbolj gnusno in najbolj divjaško v kampanji klevet in laži proti Jugoslaviji in proti jugoslovanski coni Tržaškega ozemlja je razvne-manje narodnega sovraštva,« je po-udaril tovariš Ivan Regent, mini-ster za prosveto vlade LRS, potem ko je burno pozdravljen od ogrom-ne množice poslušalcev na kratko označil pomen nedeljskih volitev.

TOV. REGENT GOVORI

»Reakcija, naciona'ni šovinizem, iredentizem in imperializem,« je nadaljeval tovariš Regent, »ne mo-rejo živeti brez narodnega sovraštva. Bratstvo med narodi je zanje smrt. Kdor razvne-manje sovraštvo med Slovence, Hrvati in Italijani v teh krajih, je sovražnik Ljudske oblasti in vsega resnično naprednega de-mokratskega gibanja, zato tudi so-vražnik napredka svojega lastnega naroda.«

»Iz sovraštva do ljudske oblasti, iz strahu,« je nadaljeval tov. Re-gent, da si ne bi delovno ljudstvo jugoslovanske cone STO-ja utrdilo oblasti v svojih rokah, so začeli šovinisti, reakcionarji in iredentisti kričati o tem, da pripravljajo Ju-goslavija z nedeljskim volitvami ple-biscit, za ali proti Jugoslaviji, za katero je vprašanje jugoslovanske cone STO-ja,

TU JE IN OSTANE LJUDSKA OBLAST.

KOPER, IZOLA, PIRAN ITD., NI-SO IN NE BODO NIKDAR VEC V ROKAH ITALIJANSKE IMPE-RIALISTIČNE BURZOAZIJE — TU JE IN OSTANE LJUDSKA OBLAST.

Grof Sforza si želi, da bi bili od-nosi med Italijo in Jugoslavijo bolj-ši, tesnejši, dobrososedski. Tudi mi si to želimo in ni dvoma, da bi bili taki odnosi v veliko korist na-rodov obeh dežel. Napačno pa je, če si misli grof Sforza, da se mo-rejo ustanoviti taki odnosi le pod pogojem, da Jugoslavija bistveno prizna, da pripada ozemlje STO-ja Italiji. Teško si je predstavljati, da bi imela vlada Italije, ki je skušala tudi za volitve znameniti pred-log tih velikih, kakor ga je izko-ristila za zadnje italijanske parla-mentarne volitve, resen namen de-lati za ustanovitev dobrososedskih odnosov z Jugoslavijo, če pa zahte-va za to od Jugoslavije stvari, na katere njeni narodi ne morejo pri-stati, ker so za te narode poniže-valni, krivični in ker Jugoslavija nima nobenega namena naprtiti svojim narodom nove žrtve.

Fonavljam: !

Tu je in ostane LJUDSKA OBLAST

Jugoslavija ni imperialistična de-žela in zato ne baranta z narodi. Ne z narodi tujih dežel in tudi ne s svojim narodi.

Današnja ljudska Jugoslavija ni rezultat imperialističnih vojn in im-perialističnih osvojevanj, marveč plod boja njenih narodov za svo-bodo in neodvisnost za bratsko združitev v svoji ljudski, svobodni in neodvisni deželi in ostaja zvesta

temu načelu proti pritiskom z leve in desne, proti pritiskom iz vzhoda in zahoda. Na tej liniji in samo na tej liniji je mogoče rešiti tudi vprašanje STO-ja, se pravi v bratskem sporazumu med narodi Italije in Jugoslavije. Temu načelu se Ju-goslavija ne more odreči in se ne bo odrekla. Nacionalne šovinistične tendence ne morejo koristiti take-mu sporazumu.

VSE ITALIJANSKE VLADE so znale samo ljubljati

VSE ITALIJANSKE VLADE BREZ IZJEME, Z DANASNJO VRED, SO ZNALE SLOVENCEM IN HRVA-TOM V ITALIJI SICER MNOGO OBLJUBLJATI IN SO NA OBLJU-BE TUDI PRISEGLE, OBLJUB PA NI NOBENA VLADA IZPOLNILA.

Slovenci v beneški Sloveniji so že desetletja pod Italijo, pa jim še da-neš niso priznane nobene narodne in jezikovne pravice in so tudi pod današnjo vlado nezaščiteni napram neofašističnemu in kominformistič-nemu terorju.

Po prvi svetovni vojni sta kralj in vlada v italijanskem parlamentu slovesno obljubila, da bodo uživali Slovenci in Hrvati Julijske kra-jine in Istre v Italiji vse narodne in demokratične pravice. Dvajset-letna zgodovina Julijske krajine pod Italijo je sramoten dokaz, ka-ko so bile omenjene v italijanskem parlamentu dane obljube izpolnje-ne. Fašizem je le nadaljeval in stopnjeval sovražno politiko drugih vlad proti Slovincem in Hrvatom v Italiji.

Reakcionarji, šovinisti, iredenti-sti z njim tudi kominformovci bi radi danes s svojim kričanjem in s svojimi nesramnimi lažmi proti ne-obstoječemu terorju v Jugoslaviji in coni STO-ja izbrisali spomin na nad dvajsetletni nezaslišani teror italijanskih buržoaznih vlad proti Slovincem in Hrvatom v Italiji, pa se jim to ne bo posrečilo. Drugačna so sredstva, s katerimi bo mogoče ta spomin in tako sramoto izbrisati. Boj, ki so ga bili Slovenci in Hrvat-je Julijske krajine in Istre skupaj z ostalimi narodi Jugoslavije proti fašizmu, je bil tudi boj za osvobo-ditev vseh naših narodov izpod vsa-kega zatiranja in proti možnosti kakšnega narodnega zatiranja sploh. ALI MOREJO NARODI JUGOSLA-VIJE SPRICO NACEL, V IMENU KATERIH SO SE BORILI, ZA-UPATI TUDI NAJMANJSI DEL SVOJIH ROJAKOV REZIMOM IN VLADAM, KI NISO NIKDAR DA-LI JAMSTVA, DA BODO SPO-STOVALI NARODNE IN DEMO-KRATICE PRAVICE SVOJIH SLOVANSKIH DRŽAVLJANOV IN KI TUDI DANES TAKEGA JAM-STVA NE NUDIJO?

JASNO, DA NE MOREJO

Tem bolj, ker nam nudijo seda-nji italijanski upravniki Trsta ja-sen primer namenov, ki jih imajo do tamošnjih Slovincem.

Naši narodi bi zatajili sami sebe in svojo osvobodilno borbo, če bi izročili tudi najmanjši del svojih rojakov zatiranju italijanskega ali kakšnega drugega imperializma. Na-ša vlada bi izdala načela, v imenu katerih se je naše ljudstvo borilo in obljube, katere so dali naši vo-ditelji ljudstvu med borbo, če bi sedaj barantala s temi načeli in z interesi ter svobodo svojega in vsa-kega ljudstva.

ZATEGADELJ NE MORE BITI NI-TI GOVORA O TEM, DA BI SE MI ODPOVEDALI TEMU, KAR FO VSEH NARAVNIH ZAKONIH U-PRAVICENO SMATRAMO, DA JE NASE, KER JE TO REZULTAT NAD CLOVESKIH NAPO-ROV LJUDSTVA V OSVOBODIL-NI BORBI.

Ta osvobodilna borba je dala tudi italijanskemu delovnemu ljudstvu v

Poleg tega pa imajo narodi Ju-go-slavi-je, predvsem Slovenci in Hr-vatje, težke žalostne izkušnje z bur-žoaznimi vladami Italije in njiho-vimi obljubami. Nobeno kričanje, nobeno vpitje vseh mogočih proti-jugoslovanskih elementov ne more izbrisati zgodovine zatiranja in po-nižanja Slovencev in Hrvatov v Italiji.

Jugoslaviji in v jugoslovanski coni STO-ja možnost, da se vključijo v upravljanje ljudske oblasti in da s svojim sodelovanjem v tej oblasti prispeva k skupnem blagostanju ter da skupno s svojimi slovenskimi in hrvaškimi sodržavljani pomaga in utrjuje temelje narodne enakoprav-nosti in bratskega sožitja. Ljudska

MNOŽICA SE ZBIRA NA TITOVEM TRGU V KOPRU

sindikalnem in še bolj na politič-nem poprišču. Zaradi tega sovraštva in teh sporov ni moglo priti v teh krajih pred zmago osvobo-dilne borbe nikdar do resnega skupnega naprednega demokratič-nega gibanja. Bodite vi med itali-janskim delovnim ljudstvom nosil-ci ideje bratskega združenja, sode-lovanja in solidarnosti med tu ži-večim italijanskim in slovenskim prebivalstvom. To je potrebno vam kakor nam in korist bodo imeli od tega le delovni ljudje vseh treh narodnosti.

Nato je tovariš Regent govoril o sovražnikih ljudske oblasti ter po-udaril, da je nujno, da mora biti ljudska oblast proti njim trda, da jim ne sme nuditi nobene možnosti,

Kominformistom noben pameten človek več ne verjame

S kominformisti je drugo. Ti so mlajši v metodi klevet in laži, zato se tako neusmiljeno smešijo, da jim noben pameten človek več ne ver-jame. »UNITA«, glasilo KPI, piše, da bo Jugoslavija po vsej verjetno-sti dobila Istrsko okrožje Tržaškega ozemlja zato, da bi se Titova Ju-goslavija čim tesneje povezala z im-perialističnim blokom. Kominformi-stično glasilo ne more razumeti, da ima socialistična Jugoslavija dolž-nost ščititi ljudsko oblast tudi v jugoslovanski coni STO-ja. Ne mo-re razumeti, da Jugoslavija ne more izročiti osvobojenega delovnega ljudstva italijanskemu imperializ-

da bi jih razbijali. Posebej je po-udaril dejstvo, da so se v reakcio-narno gonio proti Ljudski Jugosla-viji priključili tudi kominformisti s svojimi klevetami in lažmi. De-jal je:

»Brez resnice ni komunizma! Kdor se oddaljuje od resnice se odda-ljuje od marksizma, zavrača mar-ksizem. Komunizem ne potrebuje laži, ne ve, kaj bi z njo.«

Nato je govornik nadaljeval:

»Prej so se kominformisti jezili nad volitvami v Jugoslaviji, pri ka-terih se je izreklo 95 odstotkov vo-livcev za ljudsko oblast, za katero so se izrekli naši narodi že med osvobodilno vojno in v kateri gra-dijo že peto leto z največjim na-vdušenjem socializem. Sedaj nasto-pajo kominformisti skupaj z vso ostalo reakcijo proti upravnim vo-litvam v Jugoslovanski coni STO-ja. Nastopajo z istimi lažmi kakor so nastopali prej proti volitvam v Ju-goslaviji.«

Prepričan sem, da bodo volili v nedeljo tudi volivci v jugoslovans-ki coni STO-ja kompaktno za ljud-sko oblast, da bodo dokazali svojo enotnost v obrambi ljudske oblasti, da bodo dokazali, da hočejo živeti v medsebojnem bratskem miru, v delu za utrditve in za nadaljnji raz-voj ljudske oblasti. Da bodo s svo-jim glasovanjem podprli ta visoki namen nedeljskih volitev in dali tako odločen odgovor reakciji in kominformistom.

O lažeh in klevetah kapitalistič-ne reakcije ne govorim. S te strani ne moremo drugega pričakovati. Njeno sovraštvo do ljudske oblasti je logično. Njena umazana sredstva v boju proti delovnemu ljudstvu so znana in stara kot greh.

mu v zatiranje in izkoriščanje.

Tržaški kominformisti so si izmi-slili vprav veselo laž, da hočejo A-merikanci izkrcavati orožje za Ita-lijo v Trstu zaradi dogovora s Ti-tom. Pri tem so si pozabili izmi-sliti, da bi bilo za Tita bolj pa-metno, če bi povabil Ameriko, naj pošilja svoje orožje Italiji, ki men-da nima luk, kar naravnost preko te ali one jugoslovanske luke. Pa je treba potrpeti: česar si komin-formovci niso še izmislili, se lahko zgodi, njim pamet ne ovira izmi-sljati si to in ono proti Titu in na-rodom Jugoslavije.

Nadaljevanje na 2. strani

Zaman so navori reakcije in informbirojevcev v Italiji da bi se polastili katerega koli dela jugoslovanskega ozemlja

Nadaljevanje s 1. strani

To so seveda žalostne, pa tudi za: bavne stvari in naši humoristični listi se bogato poslužujejo neizčrpnega zaklada kominformističnih laži, da z njimi zabavajo svoje čitatele. Vi pa sodite sami, kaj pomeni očitati ljudski oblasti neresnične stvari. In se razume, da ljudje, ki bi radi v imenu komunizma vnesli razdor v državo Ljudske oblasti, ki gradi socializem, ki vabijo delavce, naj sabotirajo Ljudsko oblast, svojo lastno produkcijo, sadove svojega lastnega dela, da taki ljudje niso nič drugega kot navadni izdajalci socializma.

Komunistična partija Italije bi napravila ogromno uslugo in bi izredno koristila italijanskemu proletariatu in sploh vsemu italijanskemu delovnemu ljudstvu, če bi imela v to svoje delovno ljudstvo več zaupanja, če bi manj zaupala ne-marxistični in neleninistični ideji, da je revolucija v Italiji brez pomoči Rdeče armade nemogoča, če bi manj klevetala proti »Titovi klikki«, katero itak ne more zadeti in če bi seznanjala italijansko delovno ljudstvo o rezultatih socialistične gradnje v Jugoslaviji in o naporih jugoslovanskega delovnega ljudstva pri tej gradnji. Se posebej pa bi morala delati z vsemi silami za zblizanje med narodi Jugoslavije in narodom Italije.

Stališče, ki ga je prevzela KPI proti Jugoslaviji, ki je v vseh ozirih enako stališču italijanskih buržoaznih strank, dopušča zopetno nastajanje fašizma v Italiji. Dopušča obnavljanje starega, proti ka-

teremu se je italijansko ljudstvo borilo in dopušča razbrzdano kampanjo klevet in sovraštva proti Jugoslaviji, na podlagi česar se seveda ne more priti do zblizanja med narodi obeh dežel.

In vendar so si narodi Italije in Jugoslavije sosedni. In vendar ne more biti italijanskemu delovnemu ljudstvu vseeno, kako se v Jugoslaviji utrjuje in razvija ljudska oblast in kako gre v Jugoslaviji gradnja socializma. Saj ne more biti italijanskemu ljudstvu vseeno, ali ima kot vzhodnega sosedo sovržno imperialistično državo ali pa bratsko socialistično deželo.

Saj ne more biti italijanskemu delovnemu ljudstvu vseeno, ali bo imelo jutri, ko bo imelo doma socializem, na svoji vzhodni meji sosedo, ki ga pri taki gradnji vsaj ne bo oviral, če bi mu ne bi imeli možnosti pomagati, ali pa sosedo, ki bi ga pri gradnji socializma oviral in napadal.

Ne, delovnemu ljudstvu ne more biti vseeno.

Ob koncu svojega govora je tovariš Regent poudaril, da KPI ne bo mogla večno skrivati delovnemu ljudstvu Italije resnico o Jugoslaviji in o ljudski oblasti v njej. Prepričani smo, je dejal tovariš Regent, da bo italijansko delovno ljudstvo odklonilo protiljudsko protisocialistično in italijanskemu imperializmu ustrežajočo politiko KPI, ki zahteva, naj bi ljudstvo v jugoslovanski coni STO svojo oblast uničilo in se izročilo na milost in nemilost v roke imperialistične Italije. Toda delovno

ljudstvo jugoslovanske cone STO bo tudi samo skrbelo, da se želje italijanskega imperializma ne bodo uresničile, čeprav uživa podporo voditeljev KPI.

Tu bo ljudska oblast ostala in se razvijala.

Govornik je ponovno poudaril, da vlada današnje Jugoslavije nikakor ni pripravljena barantati z interesi in z bodočnostjo svojih in tujih narodov, z njihovo svobodo in samostojnostjo in z načeli marksizma in leninizma.

Zato je mogoč z nami vsak pošten sporazum le na liniji in na podlagi priznanja in utrjevanja ljudske oblasti, le na liniji obrambe pridobitev osvobodilne borbe, med katero spada tudi ljudska oblast v jugoslovanski coni STO-ja.

Treba si je dopovedati, da italijanski imperializem nima tu kaj iskati.

Treba si je dopovedati, da imajo tu živeči narodi možnost mirnega medsebojnega sožitja, možnost skupnega gospodarskega in kulturnega razvoja v smeri boljšega in lepšega človeškega življenja in da spada med pglavitne dolžnosti tudi tu živečih narodov boj za mir, boj proti vojnim hujskačem, pa naj bi se ti kazali v kateri koli obliki, boj za utrjevanje ljudske oblasti.

Glasovati v nedeljo za kandidate ljudske fronte, pomeni glasovati za ljudsko oblast, za ohranitev in utrjevanje ljudske oblasti, za bratstvo med narodi, za mir!

socialistični domovini in o naši socialistični izgradnji kljub vsem grožnjam informbirojevskih obrekovalcev.

Spoznavanje te resnice o socialistični Jugoslaviji ne gre v račun italijanskim iredentistom in informbirojevcev, kajti ta resnica

lijanski politiki, tisk in radio ter se zato na veliko trudijo, da bi volitve v dveh okrajih našega ozemlja v Kopru in Bujah prikazali kot središče svetovne pozornosti. Prirodno je, da bodo uspehi, ki jih bo brez dvoma dosegla na teh volitvah Slovensko-italijanska ljudska

utrjuje ljubezen do FNRJ ne samo Slovencev, ki so ostali pod Italijo, marveč tudi demokratičnih množic Italije. In prav te množice zahtevajo prijateljske odnose z novo Titovo Jugoslavijo.

Iz strahu zaradi širjenja te resnice o Jugoslaviji so se danes združili iredentisti, informbirojevci, fašisti in reakcionarji proti volitvam za ljudsko oblast v Kopru in Bujah v upanju, da bodo s tem nekaj izkoristili zase.

Zato so dvignili velik prah ita-

fronta, nov dokaz, da se je ljudstvo jugoslovanske cone trdno odločilo ohraniti svojo svobodo in enotnost s FLRJ, svojo ljudsko oblast in bratstvo ter prijateljstvo Slovencev in Hrvatov z italijansko manjšino. Tudi to bo nov dokaz, da nobena sila, še manj pa združena italijanska reakcija, ne morejo zaslužiti ljudstva tega ozemlja in mu vsiliti pogojev, pod katerimi živijo naši slovenski bratje in sam italijanski narod onstran italijanske meje.

GOVOR MINISTRA V. HOLJEVGA

Minister zvezne vlade FLRJ tov. Večeslav Holjavec je v prvem delu svojega govora v jedrnatih besedah poudaril pomoč, ki jo nudi jugoslovanski coni STO-ja vlada FLRJ ter opisal bogastvo Jugoslavije in dosedanje uspehe petletnega plana ter napredek Slovenskega Primorja in Istre in primerjal razmah reškega pristanišča primerjajoč ga z mrtvim v Trstu, nakar je nadaljeval:

Te vaše volitve v Okrajne ljudske odbore, za ljudsko oblast, imajo razen običajnega izpolnjevanja za-

ljudskih množic. Toda z vašimi volitvami je podan tudi širok politični pomen. Razpis volitev v teh dveh okrajih je zaskrbel italijanske šoviniste in iredentiste od novih fašistov in klerofašistov do kominformistov, pa celo tudi nekatere uradne predstavnike italijanske države.

Zakaj tako besno napadajo naše volitve

Kaj je prisililo italijanske iredentiste, da so začeli tolikšno gonjo in da tako besno napadajo volitve na našem ozemlju Kopra in Buj? To bomo lahko razumeli, če malo pogledamo onstran meje, kjer tisoči Slovencev nimajo več tistih svobodnih pridobitev ljudske oblasti in kulturnih in nacionalnih svoboščin, ki so si jih izbojevali med narodnoosvobodilno borbo. Zapirajo se njihove šole, zapirajo se njihova nacionalna in kulturna društva, Slovence odstranjujejo z vseh gospodarskih in javnih ter javnopravnih položajev, a z aretacijami slovenskih prvoborcev jemljejo voditelje slovenskim množicam. Z eno besedo, nad slovenskim ljudstvom v Italiji se nadaljuje teror iz dobe fašizma. To naravno izziva težak

liji pa uživa italijanska manjšina v novoosvojenih krajih v Istri enake politične pravice in popolno gospodarsko enakopravnost s Hrvati in Slovenci. Italijanska manjšina ima v zvezni skupščini dva poslanca, v republiški skupščini LR Hrvatske tri poslanca, v oblastni skupščini reške oblasti in v okrajnih imajo Italijani tudi sorazmerno število svojih poslancev s številom prebivalstva. V krajevnih, mestnih okrajnih ljudskih odborih so v Istri 303 Italijani odborniki, v Istri je 27 osnovnih šol, 11 sedemletk, 3 gimnazije in 1 učiteljske s 6163 dijakov z italijanskim učnim osebjem. Dalje je v Istri 30 italijanskih kulturnih in umetniških društev. Vse to jasno govori, o tem se lahko prepriča vsakdo, ki ljubi resnico, da je v Jugoslaviji nacionalno, kulturno politično in gospodarsko življenje Italijanom popolnoma zagotovljeno in da v praksi uživajo Italijani v FLRJ vse možnosti pravice do življenja, ki jim jih daje naša ustava.

To so občutili tudi oni Italijani, ki so po mirni pogodbi izkoristili pravico optiranja in odšli v Italijo, sedaj pa pišejo svojim prijateljem in sorodnikom o svojem težkem položaju, mnogo jih pa prosi naše ljudske oblasti, da bi jim dovolile

S pomočjo Jugoslovanske armade smo se osvobodili in ustvarili svojo ljudsko oblast

Med Italijo in Jugoslavijo so vprašanja in potrebno jih je spoznavati reševati, tako v vprašanju Trsta, kakor tudi v vprašanju svobodnega, kulturnega in gospodarskega razvoja velikega števila naših ljudi, ki živijo onstran meje in ki so se borili v svojem IX. korpusu, v svoji 43. diviziji in številnih odredih ter so se končno s pomočjo Jugoslovanske armade osvobodili in ustvarili svojo ljudsko oblast. V svoji težnji po miru in da bi pomagala gospodarski in politični utrditvi Italije, pa je Jugoslavija podpisala za nas nepravilno mirovno pogodbo, ki jo je pred nedavnim časom prva kršila Italija, nato so jo kršili tudi drugi, tako da so številne njene odločbe danes mrtva črka na papirju.

Ni pametno, pa naj pride od katerih koli italijanskih voditeljev, pa tudi nj v interesu prijateljstva med našimi narodi, če se Jugoslavija ponuja sporazum in sodelovanje na podlagi razgovorov o njenem ozemlju z okrajema Koper in Buj. To je jugoslovansko ozemlje in se zaradi njega nimamo sploh z nikomur več nič sporazumevati, še manj pa je diplomatsko ali politično potrebno, da ne rečemo slepo, oslanjati se na sedanje neprijatelje FLRJ in kaliti vodo na težavah, ki jih ima danes Jugoslavija v svoji borbi, ko se bori za človeške ideale, za zmago resnice, za spoštovanje svobode ter enakopravnosti malih narodov.

Narodi FLRJ so se naučili na žrtve, ko so ustvarjali velika dela in zato jih nobene težave ne bodo odpeljale s poti, po kateri gredo. O tem so se že v bližnji preteklosti lahko prepričali tudi naši sovražniki in prijatelji. Razumljivo je, zakaj danes tako kričijo v Italiji iredentisti in reakcija o stva-

reh, ki se jih niti najmanj ne tičejo. S tem odvrčajo pozornost italijanskih delovnih množic od osnovnih vprašanj, s katerimi se te množice danes borijo; to so vprašanja brezposelnosti, agrarne reforme, gibanja delavcev brez zemlje itd. Oni na ta način krhajo ostrino borbe italijanskih delovnih množic, a v tem njihovem poslu jim nudijo polno pomoč italijanski informbirojevci.

Zaman so vsi navori združene reakcije ter iredentistov in informbirojevcev v Italiji. Ne bodo uspeli in ne morejo uspeli v svojih naporih, da bi se polastili katerega koli dela jugoslovanskega ozemlja.

Naši narodi so enotni in vprašanju izgradnje socializma, izgradnje boljšega in srečnejšega življenja in so tako enotni tudi v varovanju naše neodvisnosti, naše svobode in naše suverenosti. Ta enotnost se kaže tudi v politiki naše vlade v vprašanju odnosov s sosednimi državami. Ni nobenea dvoma, da je ta politika politika mirnega sodelovanja s sosednimi državami, politika borbe za enakopravne odnose med velikimi in malimi državami ter konstruktivnega in polnega sodelovanja z vsemi narodi sveta. Obsojamo vsako avanturistično politiko, pa naj pride od koder koli. Imamo dovolj moči in sile, da obdržimo vse, kar je našega, in ne dovolimo, da se kdor koli meša v naše notranje življenje, ki ga naši narodi gradijo in razvijajo tako, kakor njim najbolj odgovarja.

Ni se treba bati nikakršnega ustrahovanja od strani tržaških nacionalistov proti tukajšnjemu italijanskemu prebivalstvu. Svoboda — tudi volivno svoboda — italijanskega, kakor tudi slovenske in hrvaškega prebivalstva ščiti ljudska oblast in jugoslovanska armada.

konskih predpisov in formalne strani periodičnih volitev zastopnikov ljudstva v ljudske odbore svoj globlji pomen. Te volitve pomenijo nadaljnjo poglobitev in razvoj ljudske oblasti, najbolj revolucionarne in največje pridobitve, ki jo je naše ljudstvo med svojo revolucionarno borbo izvajalo! Te volitve pomenijo dalje nadaljni razvoj in krepitev demokratičnosti naše ljudske oblasti. Se bolj bodo zblizale ljudsko oblast z množicami; one so manifestacija prijateljstva in bratstva naših narodov Hrvatov, Slovencev in Italijanov. Dajejo vam priložnost, da spopolnite vaše ljudske odbore z novimi in na delu za ljudstvo poverjenimi delovnimi ljudmi. Dajejo vam priložnost, da odobrite ali na delu poedincev v ljudski oblasti in da jih v kolikor njihovo delo ne odobrate, zamenjate z novimi, boljšimi, predanimi in poštenimi, z najboljšimi med vami. Na ta način morajo biti te volitve ogledalo vaše odločnosti, da sami odločate o svoji usodi, ogledalo vašega napora v dosednji obnovi, izgradnji in dviganju življenjske ravni širokih

Z zastavami in transparenti se je zbiralo ljudstvo iz vsega okraja.

boj v ljudstvu, ki gleda svoboden razvoj svojih bratov v FLRJ.

V nasprotju z diskriminacijskimi postopki proti Slovincem v Ita-

vrniti se. Napredni italijanski ljudje, predvsem italijanski partizani, ki so obiskovali in sedaj obiskujejo Jugoslavijo, širijo resnico o naši